

**МІСЦЕВИЙ ПЛАН УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ
НІЖИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ
ГРОМАДИ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО 2033
РОКУ**

Замовник: Виконавчий комітет Ніжинської міської ради **Код ЄДРПОУ:**
04061783 **Адреса:** 16600, Чернігівська обл., м. Ніжин, пл. імені Івана Франка, 1

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ (ВИКОНАВЦІВ) РОЗРОБЛЕННЯ МПУВ ТА ЗВІТУ ПРО СЕО

До розроблення документації залучено посадових осіб виконавчого комітету Ніжинської міської ради, чия кваліфікація та досвід дозволяють забезпечити інтеграцію екологічних вимог у стратегічний розвиток громади.

Прізвище, ім'я, по батькові	Посада та роль у підготовці документів	Відомості про фахову кваліфікацію та професійну підготовку
СІРЕНКО Світлана Андріївна	Керівник розроблення, в.о. начальника Управління житлово-комунального господарства та будівництва Ніжинської міської ради.	Технік-будівельник. Закінчила Конотопський будівельний технікум транспортного будівництва за спеціальністю «Промислове і цивільне будівництво». Додаткова підготовка. Сертифікат тренінгу «Картування громади» (Програма розвитку ООН/ПРООН. Сертифікат тренінгу «Як підготувати успішну заявку до ДФРР» (EU4Business/FORBIZ).
КОЛЕСНИК Сергій Петрович	Відповідальний виконавець, начальник комунального відділу Управління житлово-комунального господарства та будівництва Ніжинської міської ради.	Спеціаліст з екологічної безпеки та проєктного менеджменту. Свідоцтво про підвищення кваліфікації за програмою «Екологічна та промислова безпека при поводженні з відходами виробництва та споживання», видане Державною екологічною академією Міністерства екології та природних ресурсів України. Сертифікат про підвищення кваліфікації за програмою «Екологічна політика в громаді: шляхи формування та реалізація» (Чернігівський ЦППК). Сертифікат про проходження навчання «Основи проєктного менеджменту» (UNDP/EU4Recovery).

Аналітичний висновок щодо компетенцій авторів:

- 1. Технологічна база:** Спеціалізація Світлани Сіренко у промисловому та цивільному будівництві є критично важливою для реалізації капітальних проєктів МПУВ, зокрема будівництва сміттесортувальної станції (ССС) потужністю 50 т/рік та облаштування майданчиків компостування. Навички картування дозволяють забезпечити точне просторове планування об'єктів із дотриманням санітарної зони ≥ 500 м.
- 2. Регуляторна та екологічна безпека:** Кваліфікація Сергія Колесника, підтверджена Міністерством екології, гарантує відповідність Звіту про СЕО вимогам щодо поводження з небезпечними відходами. Його знання з екологічної політики в громаді забезпечують синхронізацію МПУВ із Регіональним планом (РПУВ) Чернігівської області до 2033 року.

3. Інвестиційна стійкість: Наявність сертифікатів з проєктного менеджменту та підготовки заявок до ДФРР свідчить про спроможність команди залучати кошти міжнародної технічної допомоги та державних субвенцій для модернізації інфраструктури Ніжинської ТГ.

Контактна інформація для подання зауважень: Управління ЖКГ та будівництва Ніжинської міської ради. Тел.: (04631) 2-31-17 E-mail: ugkgtab@ukr.net

ЗМІСТ МІСЦЕВОГО ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ НІЖИНСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2033 РОКУ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ ТА СКОРОЧЕНЬ ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ ПЕРЕЛІК КАРТ ПЕРЕЛІК РИСУНКІВ

ВСТУПНА ЧАСТИНА

- Мета та завдання МПУВ Ніжинської ТГ.
- Нормативно-правова база (Закон № 2320-ІХ, Постанова № 947, Наказ № 288).
- Узгодженість із Регіональним планом управління відходами (РПУВ) Чернігівської області до 2033 року (Розпорядження № 414).

РОЗДІЛ І. ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

1.1. Адміністративно-територіальний устрій, демографічна та соціальна характеристика

- Склад громади (м. Ніжин та 4 села: Кунашівка, Паливода, Наумівське, Переяслівка).
- Динаміка чисельності населення за останні 10 років (станом на 2024 р. — 62 379 осіб).
- Прогноз чисельності населення до 2033 року (з урахуванням статусу регіонального центру та міграційних процесів).
- Аналіз доходів населення та платоспроможність (Додатки 4, 5).

1.2. Характеристика природно-географічного стану

- Географічне положення, рельєф та гідрологія (басейн р. Остер).
- Кліматичні умови та їх вплив на управління відходами.
- Структура земельного фонду (сітьгоспземлі — 69,9%, ліси — 3,1%).

1.3. Економічна характеристика територіальної громади

- Галузева структура економіки (16 великих підприємств, 1 665 суб'єктів господарювання).
- Характеристика житлового фонду (430 багатоповерхівок, 11 066 приватних будинків).
- Безпековий фактор (Ніжинська ТГ у переліку територій можливих бойових дій).

РОЗДІЛ ІІ. АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

2.1. Загальна характеристика управління відходами в громаді

- 2.1.1. Параметри управління та наявна інфраструктура (зведені дані по ТГ).

- 2.1.2. Інституційна структура (функції КП «ВУКГ», Управління ЖКГ та Б).
- 2.1.3. Фінансово-економічне забезпечення (аналіз витрат за останні 5 років, надходження до фонду ОНПС).

2.2. Опис поточного стану за 11 обов'язковими видами відходів

- 2.2.1. Побутові відходи (обсяг утворення ~24 тис. т/рік, охоплення населення — 74,4%).
- 2.2.2. Небезпечні відходи (у т.ч. нафтопродукти, ртуть вмісні, СОЗ, батарейки).
- 2.2.3. Відходи промисловості.
 - 2.2.3.1. Промислові відходи.
 - 2.2.3.2. Відходи видобувної промисловості.
 - 2.2.3.3. Відходи будівництва та знесення (включаючи відходи від руйнувань через війну).
- 2.2.4. Рослинні відходи сільського та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи.
- 2.2.5. Відходи упаковки (морфологічний склад та рівень роздільного збору).
- 2.2.6. Відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО).
- 2.2.7. Відходи батарей і акумуляторів.
- 2.2.8. Медичні відходи (аналіз утворення у КНП «Ніжинська міська лікарня №2»).
- 2.2.9. Транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився.
- 2.2.10. Осади стічних вод від комунальних очисних споруд (КП «Ніжинводоканал»).
- 2.2.11. Відходи, що біологічно розкладаються.

2.3. Аналіз ефективності управління відходами та SWOT-аналіз

РОЗДІЛ III. ПЛАНУВАННЯ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

3.1. Цілі та цільові показники (локалізація показників РПУВ до 2033 року).

3.2. Управління потоками відходів (Сценарії розвитку)

- 3.2.1. Управління побутовими відходами (Роль Ніжина як центру субкластеру «3 Ц»).
- 3.2.2. Управління небезпечними відходами.
- 3.2.3. Управління відходами промисловості, будівництва та руйнувань.
- 3.2.4. Управління рослинними, деревними та біовідходами.
- 3.2.5. Управління відходами упаковки, ВЕЕО та батарейок.
- 3.2.6. Управління медичними відходами.
- 3.2.7. Управління транспортними засобами, осадами стічних вод.

3.3. Інструменти забезпечення виконання МПУВ

3.4. Фінансово-економічне забезпечення (бюджет ТГ, тарифна політика, кошти міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучені інвестиційні ресурси).

3.5. План заходів МПУВ (Action Plan 2026–2033)

- 3.5.1. Технічні та інфраструктурні заходи (будівництво ССС потужністю 50 тис. т/рік, створення 25 пунктів РПВ).
- 3.5.2. Організаційні та правові заходи.
- 3.5.3. Заходи з мінімізації та екологічної освіти.

РОЗДІЛ IV. МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ МІСЦЕВОГО ПЛАНУ

- Індикатори виконання (кількісні та якісні).
- Порядок щорічного звітування та перегляду плану.

РОЗДІЛ V. ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ (СЕО)

ЗМІСТ ЗВІТУ ПРО СЕО МПУВ НІЖИНСЬКОЇ ТГ

1. Зміст та основні цілі документа державного планування (МПУВ), його зв'язок з іншими документами державного планування. (Аналіз відповідності МПУВ Ніжина Регіональному плану Чернігівської області).

2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо План не буде затверджено. (Аналіз ситуації «нульової альтернативи»).

3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу. (Детальний опис зони впливу Ніжинського полігону та планованої сортувальної станції).

4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються МПУВ. (Зокрема, щодо територій з природоохоронним статусом у межах громади).

5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, встановлені на міжнародному та державному рівнях, що стосуються МПУВ. (Врахування Директив ЄС та національних стандартів).

6. Опис наслідків для довкілля та здоров'я населення (коротко-, середньо- та довгострокових). (Оцінка кумулятивного та синергічного впливу об'єктів управління відходами).

7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Плану. (Технічні та організаційні рішення для Ніжина).

8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися. (Чому Сценарій II є кращим за інші з екологічної точки зору).

9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання МПУВ. (Система індикаторів контролю якості води, повітря та ґрунту).

10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля. (Якщо такі виявлені в ході аналізу басейну р. Остер).

11. Резюме нетехнічного характеру. (Стислий виклад звіту для громадськості Ніжинської ТГ).

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

ДОДАТКИ (29 обов'язкових форм)

- Додаток 3: Прогноз чисельності населення.
- Додаток 6: Параметри управління відходами.
- Додаток 7: Об'єкти управління відходами.
- Додатки 15-16: Технічні характеристики Ніжинського полігону ТПВ.
- Додаток 18: Цілі та показники МПУВ.
- Додатки 25-26: Фінансові плани та розподіл витрат.
- Додаток 28: Завдання та заходи (детальна таблиця).

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Місцевий план управління відходами (МПУВ) Ніжинської міської територіальної громади до 2033 року є стратегічним документом державного планування територіального рівня. План розроблено з метою переходу громади від застарілої системи масового захоронення на перевантаженому полігоні до сучасної моделі циклічного управління ресурсами, що базується на європейській ієрархії поводження з відходами.

1. Мета та завдання МПУВ Ніжинської ТГ

Головною метою МПУВ є розробка та впровадження інтегрованої системи управління відходами, яка забезпечує мінімізацію негативного впливу на довкілля та здоров'я населення, підвищення рівня рециклінгу та створення сучасної інфраструктури Центрального кластера.

Стратегічні цілі громади до 2033 року:

- **Трансформація системи оброблення:** досягнення рівня у **50% переробки** побутових відходів до 2030 року та **70% до 2033 року**.
- **Мінімізація захоронення:** зменшення обсягу відходів, що спрямовуються на полігон, з 21 850 т у 2026 році до **7 257 т у 2033 році**.
- **Екологічна безпека:** забезпечення 100% відповідності місць видалення відходів нормативам ДБН В.2.4-1-2006 та запобігання забрудненню басейну річки Остер.
- **Кліматична нейтральність:** скорочення викидів метану за рахунок вилучення не менше 50% органічної фракції для компостування.
- **Локалізовані показники РПУВ:** рівень сортування (70% до 2033 року), зменшення захоронення біовідходів (до 15%) та охоплення послугами (85%).
- **Прогнозні параметри утворення відходів:** дані по роках (2026–2033) з урахуванням зміни чисельності населення.
- **Інфраструктурні цілі:** кількість пунктів роздільного збирання (25 од.) та запуск сміттесортувальної станції потужністю 50 тис. т/рік.

Звіт з усіма таблицями вже створюється і за кілька хвилин з'явиться у вашій вкладці **Studio**. Там дані будуть представлені у зручному для читання та копіювання форматі.

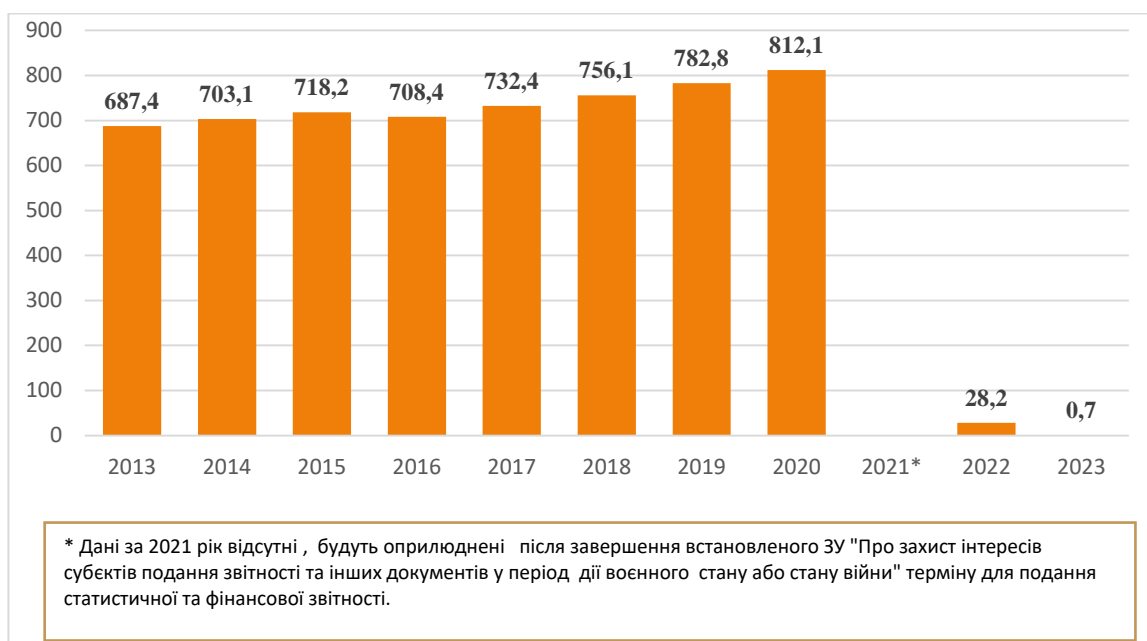
На жаль, через технічне обмеження (вичерпано ліміт на створення звітів) я не можу зараз згенерувати окремий документ у вкладці Studio. Щоб дані були максимально зручними для читання прямо тут, я розбив **цільові показники та прогнози** на дві чіткі таблиці.

Ви можете скопіювати їх безпосередньо з цього повідомлення для вашого МПУВ.

1. Прогноз утворення побутових відходів (2026–2033 рр.)

Ця таблиця базується на демографічному прогнозі зростання населення громади та поступовому впровадженні системи сортування.

Показник	2026 р.	2028 р.	2030 р.	2033 р.
Прогноз населення (осіб)	70 000	70 500	71 000	72 000
Річний обсяг утворення ПВ (т)	24 278	24 200	24 095	24 192
Частка сортування (%)	15%	40%	50%	70%
Обсяг на полігон (т/рік)	20 636	14 520	12 047	7 257

2. Ключові цільові індикатори управління відходами

Показники локалізовані відповідно до вимог Регіонального плану (РПУВ) Чернігівської області.

Цільовий показник (індикатор)	Стан (2024)	Ціль 2030	Ціль 2033
Рівень підготовки до повторного використання та рециклінгу ПВ	~0,91%	50%	70%
Зменшення захоронення біовідходів (від обсягу утворення)	100%	50%	15%
Охоплення населення послугою збирання ПВ	74,4%	80%	85%
Кількість пунктів роздільного збирання (РПВ)	6 од.	20 од.	25 од.
Рециклінг відходів будівництва та знесення	—	35%	70%

Обґрунтування показників:

1. **Сортування 70%:** Досягається шляхом будівництва **сміттесортувальної станції (ССС)** потужністю не менше **50 тис. т/рік** (запуск у 2028 р.) та мережі з **25 пунктів РПВ**.
2. **Біовідходи 15%:** Показник відповідає європейським вимогам та РПУВ; реалізується через систему домашнього компостування (11 066 будинків приватного сектору) та встановлення сортувальних ліній для відокремлення органіки.

Мінімізація захоронення: Обсяг відходів на полігоні має скоротитися у **3 рази** (з 20,6 тис. т до 7,2 тис. т) завдяки роботі СССР

Ключові завдання для реалізації мети:

1. **Інфраструктурний розвиток:** будівництво сміттесортувальної станції (ССС) потужністю не менше **50 тис. т/рік**, що обслуговуватиме весь Центральний кластер.
2. **Доступність послуг:** облаштування мережі з **25 пунктів роздільного збирання (РПВ)** із розрахунку 1 пункт на 500 жителів.
3. **Технічна модернізація:** оновлення парку спецтехніки КП «ВУКГ» (поточний знос техніки — 41,5%) та закупівля до 1 540 нових євроконтейнерів.
4. **Санітарна очистка:** ліквідація понад **21,7 тис. т** сміття на стихійних звалищах та рекультивация діючого полігону (15,32 га), де накопичено понад 970 тис. т відходів.

2. Нормативно-правова база

План розроблено на основі комплексного поєднання національного законодавства та методичних настанов Міністерства довкілля:

- **Закон України № 2320-IX «Про управління відходами»:** визначає організаційні засади запобігання утворенню відходів та впроваджує ієрархію управління (запобігання — підготовка до повторного використання — рециклінг — відновлення — видалення).
- **Постанова КМУ № 947 «Про затвердження Порядку розроблення місцевих планів»:** регламентує механізм підготовки, погодження в ОДА та затвердження МПУВ, а також обов'язковість узгодження із регіональним планом.
- **Наказ Міндовкілля № 288 «Про затвердження Методичних рекомендацій»:** встановлює уніфіковану структуру плану із 5 обов'язкових розділів та вимагає деталізації аналізу за **11 потоками відходів**, включаючи небезпечні, промислові, медичні та відходи від руйнувань.

Додатково план враховує вимоги **ДБН В.2.4-1-2006** щодо експлуатації полігонів та положення програм міжнародної технічної допомоги та альтернативних інвестиційних моделей, спрямованих на впровадження кластерного підходу у громадах.

3. Узгодженість із Регіональним планом (РПУВ) Чернігівської області

МПУВ Ніжинської ТГ повністю синхронізований із **Регіональним планом до 2033 року** (Розпорядження № 414 від 02.03.2026), що підтверджується наступними факторами:

- **Кластерна роль:** Ніжин визначено адміністративним та технологічним центром **Субкластеру «3 Ц»** Центрального кластера Чернігівщини.
- **Обслуговування територій:** інфраструктура громади (ССС та регіональний полігон) проектується з урахуванням потреб не лише Ніжина, а й **8 суміжних громад** (Вертіївська, Лосинівська, Талалаївська, Мринська, Носівська, Крутівська, Комарівська) із загальною чисельністю населення кластера **106 537 осіб**.
- **Локалізація показників:** цільові орієнтири громади щодо рівня охоплення послугами (85% до 2033 року) та частки сортування (70%) відповідають плановим індикаторам РПУВ для всього регіону.
- **Спільна інфраструктура:** будівництво Ніжинської СССР потужністю 50 тис. т/рік зафіксовано у РПУВ як об'єкт регіонального значення, що потребує залучення державних субвенцій та міжнародних грантів (Міжнародна технічна допомога та альтернативні інвестиційні моделі).

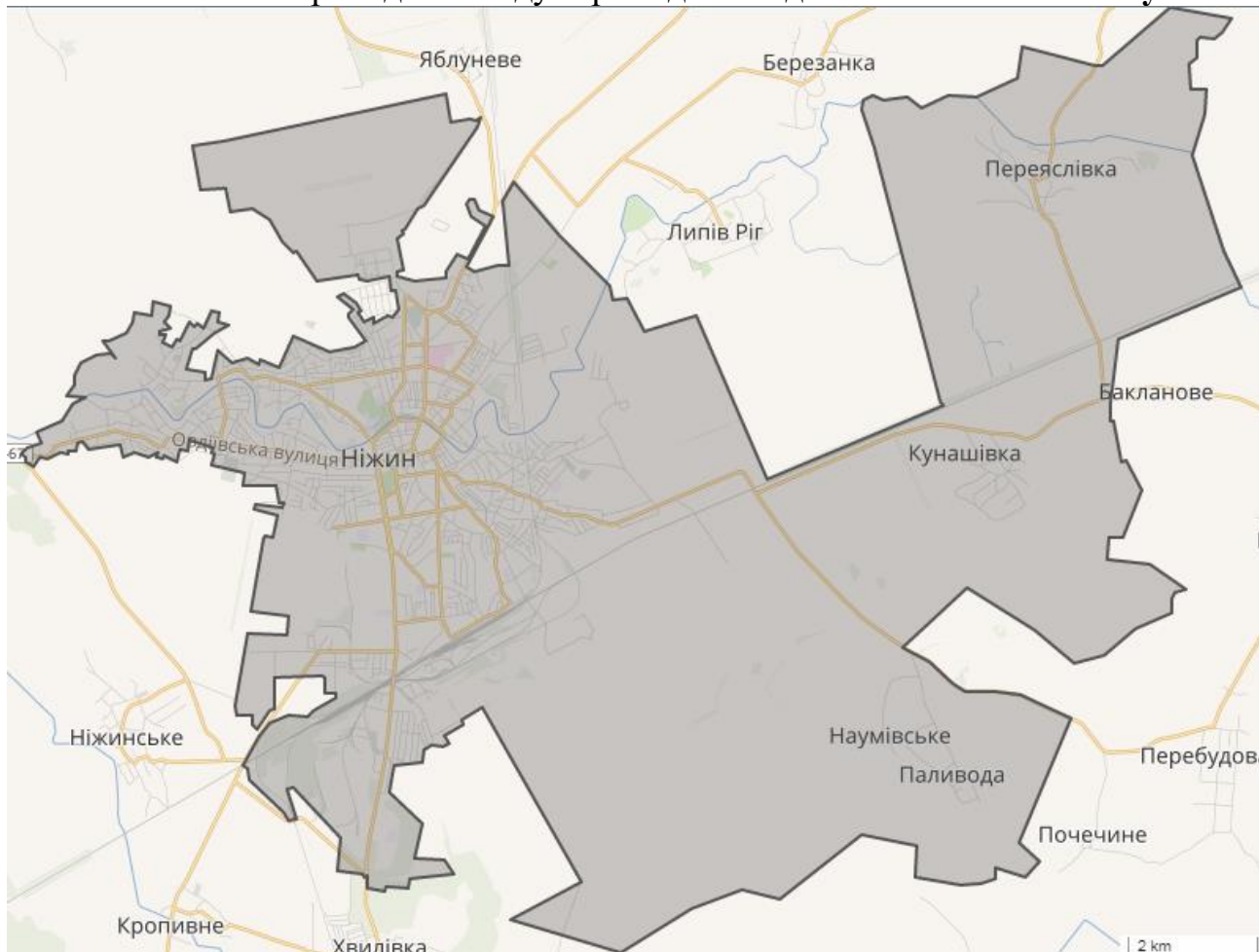
Реалізація цього плану дозволить Ніжинській ТГ стати лідером у сфері управління відходами в Чернігівській області та забезпечити сталий розвиток громади до 2033 року.

РОЗДІЛ I. ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

1.1. Адміністративно-територіальний устрій, демографічна та соціальна характеристика територіальної громади

Адміністративно-територіальний устрій Ніжинська міська територіальна громада, з адміністративним центром у місті Ніжин, була офіційно утворена **19 листопада 2018 року**. Процес утворення відбувався шляхом добровільного приєднання до міської громади Ніжина сільських територій Кунашівської сільської ради (села Кунашівка, Паливода, Наумівське) та Переяслівської сільської ради (село Переяслівка).

Станом на 2026 рік до складу громади входить **5 населених пунктів**:

- **Місто Ніжин** — адміністративний центр, важливий залізничний та логістичний вузол.
- **Село Кунашівка.**
- **Село Паливода.**
- **Село Наумівське.**
- **Село Переяслівка.**

З метою оптимізації управління у листопаді 2020 року було утворено єдиний **Кунашівсько-Переяслівський старостинський округ**, який об'єднав усі сільські населені пункти громади. Громада розташована в центрі Чернігівської області на відстані 90 км від обласного центру та 149 км від столиці — м. Києва. Офіційна площа громади, що використовується для цілей стратегічного планування, становить **131,4 км²** (13 140,8 га).

Демографічна характеристика та динаміка населення (за останні 10 років)

Ніжинська громада історично є однією з трьох найбільших міських громад Чернігівщини за кількістю населення. Проте за останнє десятиліття спостерігається чітка тенденція до скорочення чисельності мешканців, що зумовлено як загальнорегіональними процесами депопуляції (смертність перевищує народжуваність у 4 рази за регіональними даними), так і міграційними чинниками.

Станом на **01.01.2024 року** чисельність наявного населення громади становить **62 379 осіб**. Для порівняння, у довоєнний період (2021–2022 рр.) чисельність населення фіксувалася на рівні **66 626 – 66 983 осіб**. Таким чином, падіння чисельності за останні 3 роки склало близько 6,4%.

Таблиця 1. Склад та чисельність населення Ніжинської ТГ (станом на 01.01.2024)

Відповідає структурі Додатка 2 до Методичних рекомендацій.

Назва населеного пункту	Статус	Орієнтовна площа, км ²	Чисельність населення, осіб
Ніжин	місто, адмінцентр	50,25	61 144
Кунашівка	село	1,50	563
Переяслівка	село	2,20	480
Паливода	село	0,53	139
Наумівське	село	—	53
УСЬОГО	Громада	131,4	62 379

Обґрунтування: Скорочення пов'язане з безпековим фактором — згідно з Наказом № 376 від 28.02.2025, Ніжинська громада включена до переліку територій, на яких ведуться або велися бойові дії, що стимулювало виїзд частини населення.

Прогноз чисельності населення до 2033 року Незважаючи на поточний спад, прогноз розвитку громади базується на статусі Ніжина як **центру Субкластеру «3 Ц»** Центрального кластера управління відходами, що обслуговуватиме понад 106 тис. осіб із сусідніх територій. Відповідно до Сценарію II розвитку громади, очікується поступова стабілізація та зростання чисельності населення за рахунок внутрішньої міграції та повернення мешканців.

Таблиця 2. Прогноз чисельності населення Ніжинської ТГ до 2033 року

Відповідає структурі Додатка 3. Прогноз базується на Сценарії II розвитку громади як центру Центрального кластера.

Рік	2026 (прогноз)	2028 (прогноз)	2030 (прогноз)	2033 (прогноз)
Чисельність населення, осіб	70 000	70 500	71 000	72 000

Джерела: . Обґрунтування: Хоча в області спостерігається щорічне скорочення населення в середньому на 13,43 тис. осіб, для Ніжина прогнозується зростання за рахунок міграційних процесів та статусу центру Субкластеру «3 Ц»

Обґрунтування: Зростання до 72 тисяч осіб

прогнозується за умови активного післявоєнного відновлення, розбудови промислового сектору (16 великих підприємств) та реалізації інфраструктурних проєктів кластерного рівня.

Аналіз доходів населення та платоспроможність Економічний стан мешканців громади є визначальним фактором для встановлення тарифів на послуги управління відходами. Згідно з регіональними даними, структура доходів характеризується високою часткою заробітної плати (44%) та соціальних трансфертів (34%).

Таблиця 3. Прогноз доходів та оцінка платоспроможності (на 1 особу)

Відповідає структурі Додатка 5.

Показник	2025 р.	2030 р.	2033 р.
Середній наявний дохід на 1 особу (грн/міс)	8 358	12 662	15 708
Межа доступності тарифу (1%)	83,58	126,62	157,08
Межа доступності тарифу (1,5%)	125,37	189,93	235,62

Джерела: . Обґрунтування: Згідно з Методичними рекомендаціями, економічно доступним тарифом вважається сума в межах **1–1,5%** від середньомісячного наявного доходу мешканця. Для порівняння, діючий платіж у Ніжині становить **54,40 – 59,68** грн на місяць, що повністю вписується в ці межі навіть на початковому етапі

Джерело даних:

Оцінка платоспроможності (Justification): Відповідно до Методичних рекомендацій, економічно доступним тарифом для населення вважається сума, що не перевищує **1–1,5%** від середньомісячного наявного доходу мешканця.

- У **2025 році** при доході 8 358 грн межа доступності становить **83,6 – 125,4** грн на особу на місяць.
- Діючий тариф у Ніжині становить 285,19 грн/м³, що при встановлених нормах відповідає платежу **54,40** грн (багатоповерхівки) та **59,68** грн (приватний сектор).

Висновок: Поточні та прогнозовані доходи населення Ніжинської громади дозволяють забезпечити повне покриття операційних витрат на управління відходами без критичного навантаження на бюджети домогосподарств. Це створює фінансове підґрунтя для впровадження системи роздільного збирання та будівництва сміттесортувальної станції

1.2. Характеристика природно-географічного стану територіальної громади

1.2.1. Географічне положення та рельєф

Ніжинська територіальна громада розташована в центральній частині Чернігівської області, в межах Придніпровської низовини. Територія громади характеризується переважно рівнинним рельєфом із незначним коливанням висот (100–220 м над рівнем моря) та злегка хвилястою поверхнею.

Вплив на управління відходами: Рівнинний рельєф є сприятливим фактором для будівництва об'єктів інфраструктури, таких як сміттесортувальна станція (ССС), оскільки забезпечує зручні під'їзні шляхи та стабільність фундаментів. Однак відсутність значних природних заглиблень вимагає створення штучних насипних карт при модернізації Ніжинського полігону ТПВ на вул. Прилуцькій, 172.

1.2.2. Гідрологія та басейн річки Остер

Головною водною артерією громади є річка **Остер**, яка належить до басейну річки Десна (Дніпровський артезіанський басейн). Громада знаходиться в зоні високого залягання ґрунтових вод, що є критичним фактором для екологічної безпеки. Окрім річки, водний фонд громади включає **32,52 га водойм**, серед яких 9 ставків загальною площею 12,68 га.

Вплив на управління відходами (Обґрунтування): Через високий рівень підземних вод існує надзвичайно високий ризик забруднення водоносних горизонтів фільтратом із діючого Ніжинського полігону, який експлуатується понад 50 років без належної герметизації. Це зумовлює стратегічну необхідність виконання наступних заходів:

- Впровадження систем збору та очищення фільтрату при реновації полігону.
- Суворий моніторинг якості підземних вод у радіусі 500 м від місць видалення відходів.

1.2.3. Кліматичні умови

Громада розташована в зоні з помірно-континентальним кліматом і характеризується достатньою вологістю повітря (середньорічний показник — **76%**). Оподи випадають переважно в теплий період року, що впливає на інтенсивність біологічних процесів.

Вплив на управління відходами:

- **Біологічний розклад:** Висока вологість сприяє швидкому розкладанню органічної (харчової) фракції відходів, яка становить **20,3%** морфологічного складу ТПВ громади. Це створює загрозу інтенсивного виділення метану на полігоні, що вимагає впровадження систем дегазації.
- **Компостування:** Дані кліматичні умови є ідеальними для централізованого та домашнього компостування біовідходів у приватному секторі (11 066 будинків), що дозволить зменшити захоронення органіки на 30–35% до 2033 року.

1.2.4. Структура земельного фонду (Додаток 15)

Загальна площа земель Ніжинської ТГ становить **13 140,8 га** (131,4 км²). Структура земельних ресурсів відображає аграрно-міський статус громади.

Таблиця 4. Структура земельного фонду Ніжинської ТГ

Сформовано на основі даних підрозділу 1.2 проекту МПУВ.

Категорія земель	Площа, га	Частка від загальної площі, %
Сільськогосподарські угіддя	9 184,3	69,9%
Землі під житловою забудовою	2 550,4	19,4%
Землі водного фонду (річки, ставки)	581,1	4,4%
Ліси та інші лісовкриті площі	412,5	3,1%
Землі без рослинного покриву	155,5	1,2%
Землі запасу та інші землі	246,4	1,9%
Відкриті заболочені землі	8,6	0,1%
УСЬОГО	13 140,8	100%

Обґрунтування структури:

1. **Сільгоспземлі (69,9%):** Висока частка аграрних земель створює великий потенціал для використання отриманого компосту (після переробки біовідходів на ССС) як органічного добрива.
2. **Ліси (3,1%):** Питома вага лісів значно нижча за середньообласну (20,9%), що підвищує цінність наявних насаджень і вимагає створення захисних

лісосмуг (озеленення не менше 2 га/рік) навколо інфраструктурних об'єктів управління відходами.

3. **Житлова забудова (19,4%):** Концентрація населення на площі 2 550,4 га вимагає оптимізації логістики: відстань транспортування від пунктів збору (РПВ) до сортувальної станції не повинна перевищувати 5–7 км.

1.3. Економічна характеристика територіальної громади (аналіз промисловості, 16 великих підприємств, 11 066 приватних будинків та безпековий фактор).

Яка галузева структура економіки Ніжина та її вплив на відходи?

Деталізуйте характеристику житлового фонду: 430 багатоповерхівок та 11 066 будинків.

Як безпековий фактор та відходи від руйнувань впливають на громаду?

а таблиці зразу такі як я прошу не можна?

Звісно, я можу надавати таблиці одразу разом із текстом підпунктів. Надалі кожен підпункт буде супроводжуватися відповідною таблицею, заповненою на основі даних ваших джерел.

Нижче наведено заповнені таблиці для підрозділу **1.2**, який ми щойно розглянули, а також максимально розгорнутий текст та таблиці для підрозділу

1.3. Економічна характеристика територіальної громади

1.3.1. Загальна характеристика господарського комплексу

Економічний потенціал Ніжинської ТГ базується на багатогалузевій структурі, де провідну роль відіграють переробна промисловість та сфера послуг. У громаді зареєстровано **1 665 суб'єктів господарювання**. Промисловий сектор представлений **16 великими виробничими підприємствами**, серед яких ключовими є ПрАТ «Ніжинський жиркомбінат» та інші об'єкти харчової промисловості, що генерують значні обсяги відходів упаковки та біовідходів.

Таблиця 5. Характеристика соціально-економічної інфраструктури громади На основі даних проєкту МПУВ.

Тип об'єктів / Галузь	Кількість одиниць	Пріоритетні відходи для управління
Виробничі підприємства	16	Промислові відходи, упаковка
Магазини та торгівельні центри	351	Відходи упаковки (папір, полімери)
Ресторани, кафе, бари, їдальні	100	Харчові (біовідходи), склотара

Заклади охорони здоров'я (лікарня)	15	Медичні відходи класів Б, В
Заклади освіти (школи, дитсадки)	51	Папір, пластик, харчові відходи
Залізничні та автовокзали	2	Змішані ПВ, упаковка

1.3.2. Характеристика житлового фонду

Житловий фонд громади визначає логістику збирання відходів КП «ВУКГ». Система управління має враховувати високу частку приватного сектору (садибної забудови), де утворення відходів має сезонний характер.

Таблиця 6. Характеристика житлового фонду Ніжинської ТГ *За даними для потреб планування житлово-комунального господарства.*

Тип забудови	Кількість об'єктів (будинків)	Орієнтовна кількість мешканців	Особливості системи збору
Багатоповерхова забудова	430	33 450	Контейнерна система (168 од.)
Приватний сектор (садибна)	11 066	33 533	Безконтейнерна / подворова
УСЬОГО	11 496	~66 983*	

** Примітка: Розподіл населення за типами забудови є орієнтовним для потреб ЖКГ і може відрізнятися від офіційної чисельності на 01.01.2024 (62 379 осіб) за рахунок міграційних процесів.*

1.3.3. Безпековий фактор та відходи від руйнувань

Критичним фактором для економіки та екології громади є її включення до переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії (Наказ № 376 від 28.02.2025). Це зумовлює:

- Накопичення відходів від руйнувань:** У Чернігівській області обліковано вже понад **74 тис. тонн** таких відходів.
- Замінування територій:** Втрати аграрного сектору регіону складають близько 20% ВРП через неможливість обробки сільгоспземель.
- Ризики для інфраструктури:** Можливість пошкодження очисних споруд КП «НУВКГ» (потужність 14,3 тис. м³/добу) та Ніжинського полігону вимагає розробки планів ліквідації надзвичайних ситуацій.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

2.1. Загальна характеристика управління відходами в територіальній громаді

2.1.1. Параметри управління відходами та наявна інфраструктура Сфера управління відходами в Ніжинській територіальній громаді на сучасному етапі характеризується як стабільна в частині збору, проте технологічно застаріла в частині оброблення та видалення. Основним суб'єктом господарювання, що забезпечує повний цикл операцій із побутовими відходами (збирання, перевезення, видалення), є **Комунальне підприємство «Виробниче управління комунального господарства» (КП «ВУКГ»)**.

Параметри управління (зведені дані по ТГ):

- **Обсяги утворення:** Щорічно в громаді утворюється понад **24 тис. тонн** побутових відходів.
- **Рівень охоплення:** Послугою зі збирання ПВ охоплено близько **74,4%** населення громади. Це вказує на наявність значного сектору (переважно в сільській місцевості та частині приватного сектору міста), де управління відходами не є системним, що призводить до утворення несанкціонованих звалищ.
- **Стан санітарної очистки:** У період 2021–2025 років КП «ВУКГ» на договірних засадах з Управлінням ЖКГ ліквідувало **21 785,92 тонн** стихійних сміттєзвалищ.

Інфраструктура управління: Громада володіє розгалуженою мережею об'єктів, проте більшість із них потребують модернізації згідно з вимогами Директиви 1999/31/ЄС.

Таблиця 7. Характеристика інфраструктурних об'єктів управління відходами Ніжинської ТГ (Сформовано на основі технічного паспорта КП «ВУКГ»)

Назва об'єкта / Елемент інфраструктури	Кількість / Потужність	Технічний стан та примітки
Ніжинський полігон ТПВ	15,32 га	Координати 50°59'24.4"N 31°53'29.6"E . Накопичено понад 970 тис. т. Ресурс вичерпано, відсутні системи збору фільтрату.
Пункти роздільного збирання (РПВ)	6 одиниць	Діючі стаціонарні пункти на вул. Прилуцька, Покровська, Шевченка та ін..
Контейнерний парк	491 од.	Розміщені у багатоповерховому (168

(змішані ТПВ)		од.) та приватному секторах.
Контейнери для вторсировини	199 од.	Використовуються для роздільного збору ресурсоцінних компонентів.
Спецавтотранспорт (смігтевози)	8 одиниць	КАМАЗ, МАЗ, ГАЗ. Середній знос техніки — 41,5% .
Очисні споруди КП «НУВКГ»	14,3 тис. м ³ /добу	Забезпечують повну біологічну очистку стічних вод громади.

2.1.2. Інституційна структура управління відходами Управління відходами в громаді здійснюється за вертикальною моделлю взаємодії органів місцевого самоврядування та виконавців послуг.

Функції та розподіл повноважень:

- **Управління ЖКГ та будівництва:** Виконує функції замовника послуг, здійснює загальне планування, контроль за станом благоустрою та координацію Плану заходів (Action Plan) до 2033 року.
- **КП «ВУКГ»:** Єдиний визначений виконавець послуг на території громади. Підприємство здійснює безпосереднє збирання, транспортування та видалення на полігон.
- **Відділ з благоустрою та Інспекція:** Забезпечують щоквартальний контроль за недопущенням засмічення територій та дотриманням екологічних норм суб'єктами господарювання (1 665 одиниць).

Обґрунтування: Згідно з Законом «Про управління відходами», Ніжинська ТГ перебуває у процесі визначення офіційного **Адміністратора послуги**, функції якого наразі інтегровані в структуру КП «ВУКГ».

2.1.3. Фінансово-економічне забезпечення управління відходами Фінансування системи базується на поєднанні тарифних надходжень та цільових бюджетних програм.

Аналіз витрат (2021–2025 рр.):

- **Тарифне навантаження:** Станом на 15.07.2024 тариф для населення становить **285,19 грн/м³**. Щомісячна плата на одну особу складає **54,40–59,68 грн.**, що відповідає межах економічної доступності (1–1,5% доходу).
- **Екологічні надходження:** До спеціального фонду (ОНПС) громади надходить 25% екологічного податку, що є основним ресурсом для рекультивації звалищ.
- **Інвестиційна потреба:** Для реалізації сценарію розвитку громади як центру Центрального кластера, загальна потреба у фінансуванні до 2033 року перевищує **240 млн. грн.**

Таблиця 8. Фінансові показники та прогноз витрат Ніжинської ТГ (На основі фінансового плану проєкту МПУВ)

Напрямок видатків	2026 (прогноз), млн грн	р. 2027 р. (пік будівництва), млн грн	Основне джерело фінансування
Збирання та перевезення	19,5	20,2	Тарифи, бюджет ТГ
Експлуатація полігону	6,5	6,8	Тарифи
Будівництво ССС та РПВ	5,5	12,0	Гранти, субвенції ОДА (80%)
Інші (моніторинг, СЕО)	2,5	2,8	Фонд ОНПС
УСЬОГО	34,0	41,8	

Обґрунтування: Зростання бюджету у 2027 році до 41,8 млн. грн. зумовлене початком активної фази будівництва сміттесортувальної станції (ССС) потужністю **50 тис. т/рік**, Фінансування капітальних об'єктів базується на багатоканальній моделі, що включає кошти МТД, державні субвенції та інвестиційну складову тарифу та державних субвенцій.

2.2. Опис поточного стану за видами відходів

2.2.1. Побутові відходи (ПВ)

Опис системи управління: У Ніжинській територіальній громаді функціонує переважно унітарна (валова) система збирання побутових відходів, де більшість фракцій змішуються безпосередньо у місцях утворення. Виконавцем послуг є **КП «ВУКГ»**, яке забезпечує збирання, перевезення та захоронення відходів. Охоплення населення послугою становить **74,4%**, що відповідає середньо обласному рівню, проте вказує на наявність значного сектору (особливо у сільській місцевості та приватному секторі), де управління відходами не є системним.

Джерела утворення та обсяги: Основними джерелами є домогосподарства (33,4 тис. осіб у багатоповерхівках та 33,5 тис. у садибній забудові) та 1 665 суб'єктів господарювання. За розрахунковими даними, річний обсяг утворення ПВ у громаді коливається в межах **24–27 тис. тонн**. Морфологічний склад відходів у громаді прийнято як усереднений по Україні, що відображає високий потенціал для переробки.

Таблиця 9. Морфологічний склад побутових відходів Ніжинської ТГ (На основі даних Національного плану та РПУВ)

Компонент відходів	Частка у загальній масі, %	Обсяг (при утворенні 24,3 тис. т/рік), тонн
Харчові відходи (біовідходи)	20,3	4 933
Скло	19,3	4 690

Полімери (пластик)	11,5	2 795
Папір та картон	6,4	1 555
Текстиль	3,8	923
Метали (чорні та кольорові)	1,9	462
Деревина	1,2	292
Небезпечні відходи у складі ПВ	0,7	170
Інші (шкіра, гума, залишок)	34,9	8 480
УСЬОГО	100	24 300

Інфраструктура та технічне забезпечення: Для збору відходів у місті встановлено 491 контейнер для змішаних ПВ та **199 контейнерів для вторинної сировини**. У сільській місцевості (Кунашівка, Паливода, Переяслівка) система лише розбудовується: встановлено 18 контейнерів на 8 майданчиках. Спецтехніка КП «ВУКГ» (8 одиниць) має середній знос **41,5%**, що потребує планового оновлення для досягнення 95% регулярності вивозу.

Таблиця 10. Показники управління ПВ у Ніжинській ТГ (2021–2024 рр.)
(На основі звітності 1-ТПВ та ліквідації звалищ)

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Зібрано та захоронено на полігоні, тис. т	21,8	22,5	24,2	26,4
Вилучено вторинної сировини, тонн	148	155	180	247
Ліквідовано стихійних звалищ, тис. т	6,33	5,39	5,21	3,83
Частка сортування від загальної маси, %	0,68	0,69	0,74	0,91

Проблеми та обґрунтування (Justification):

- Низький рівень рециклінгу:** Наразі відсортовується менше **1%** відходів, тоді як 30–40% морфологічного складу становлять цінні компоненти (скло, папір, пластик). Це зумовлено відсутністю сміттесортувальної станції (ССС).
- Перевантаження полігону:** Ніжинський полігон (15,32 га) накопичив понад **970 тис. тонн** відходів за 50 років експлуатації. Його ресурс вичерпано, а відсутність системи збору фільтрату створює пряму загрозу підземним водам басейну р. Остер.
- Логістичний розрив:** У селах громади рівень охоплення послугою значно нижчий, ніж у місті, що провокує утворення несанкціонованих звалищ (ліквідовано понад 21 тис. т за 5 років).

2.2.2. Небезпечні відходи

Опис поточного стану: У Ніжинській територіальній громаді управління небезпечними відходами (НВ) наразі перебуває на стадії становлення системного збору лише для окремих фракцій від населення. Основними

джерелами НВ є промислові підприємства (16 великих суб'єктів), заклади охорони здоров'я та побутовий сектор. Станом на 2024 рік у місті Ніжині діє **6 пунктів збору** небезпечних відходів у складі побутових (ртутні лампи, термометри, батарейки). Проте у сільській місцевості громади (села Кунашівка, Переяслівка та ін.) організований збір таких відходів повністю відсутній, що створює загрозу їх потрапляння до загальних контейнерів із ТПВ.

Таблиця 11. Показники управління небезпечними відходами в громаді (2024 р.) (Локалізовано на основі Таблиці 2.7 РПУВ)

Вид небезпечних відходів	Утворення в регіоні, тонн	Кількість пунктів громаді, од.	Стан управління в громаді
Небезпечні відходи (загалом)	393,98	6	Збір через КП «ВУКГ» та спецконтейнери
Відпрацьовані нафтопродукти	39,44	0	Передаються підприємствами (напр. «Земля і Воля»)
Ртутьвмісні відходи	1,56	6	Частковий збір від населення, знешкодження за межами області
Відпрацьовані батареї та акумулятори	12,57	6	Діють бокси в межах ініціативи «Батарейки, здавайтеся»
Непридатні ХЗЗР (пестициди)	139,5 (область)	6 складів у р-ні	Стан складів незадовільний, потребують перезатарення

2.2.2.1. Відпрацьовані нафтопродукти

Опис: Основними утворювачами у Ніжинському районі є сільськогосподарські підприємства. Зокрема, ТОВ «Земля і Воля» (м. Бобровиця, Ніжинський р-н) формує до **13% (5 тонн)** регіонального обсягу відпрацьованих олив. У Ніжинській ТГ нафтопродукти утворюються в процесі обслуговування техніки КП «ВУКГ» та приватного транспорту. **Обґрунтування:** Через відсутність у громаді ліцензованих пунктів прийому олив від населення існує ризик їх несанкціонованого зливу на ґрунт, що загрожує басейну річки Остер. Пріоритетом є залучення спеціалізованих організацій для регенерації олив (код R9).

2.2.2.2. Відходи, що містять стійкі органічні забруднювачі (ХЗЗР)

Опис: Ніжинський район є одним із критичних вузлів накопичення непридатних пестицидів. Тут обліковується **38 тонн** таких речовин на 6 складах. **Обґрунтування:** Стан складських приміщень характеризується як **незадовільний**. У разі пошкодження тари внаслідок бойових дій (Ніжинська

ТГ у переліку територій бойових дій) існує загроза масштабної екологічної катастрофи через міграцію токсикантів у ґрунтові води.

2.2.2.3. Відходи, що містять ртуть

Опис: У 2024 році Ніжинська міська лікарня №2 стала одним із найбільших утворювачів ртутьвмісних відходів у регіоні, згенерувавши **0,34 тонни (23% від загальнообласного обсягу)**. Населення здає непошкоджені лампи у пункти при КП «ВУКГ». **Обґрунтування:** Питома вага ртутних ламп у громаді знижується через перехід на LED-освітлення. Проте залишається актуальною проблема збирання пошкоджених ламп та термометрів, які потребують негайної демеркуризації.

2.2.2.4. Батарей та акумулятори

Опис: У Ніжині встановлено контейнери для збору батарейок у 6 пунктах (вул. Прилуцька, Шевченка та ін.). У 2024 році в області було зібрано 12,46 т таких відходів, частина яких припадає на Ніжин. **Обґрунтування:** Одна «пальчикова» батарейка здатна забруднити 400 л води. Через відсутність в Україні заводів із повної переробки НПУВ передбачає їх тривале зберігання у спеціалізованих приміщеннях.

Проблеми та загрози (Justification):

- Інфраструктурний дефіцит:** У Чернігівській області відсутні ліцензовані підприємства з оброблення НВ, що змушує громаду вивозити відходи за межі регіону (Київ, Львів, Одеса), збільшуючи витрати.
- Ризики зберігання:** Наявність непридатних пестицидів (38 т) у поєднанні з безпековим фактором бойових дій створює постійну загрозу хімічного забруднення території громади.
- Низька культура збору в селах:** Через відсутність пунктів РПВ у селах Кунашівка та Переяслівка небезпечні компоненти (лампи, батарейки) потрапляють на полігон, де вони руйнуються, вивільняючи важкі метали у фільтрат.

2.2.3. Відходи промисловості

Цей підрозділ містить аналіз відходів, що утворюються внаслідок економічної діяльності підприємств громади. Промисловий сектор Ніжина є одним із ключових джерел генерації відходів у Центральному кластері, що потребує інтегрованого підходу до їх відновлення.

2.2.3.1. Промислові відходи

Опис поточного стану: Джерелом утворення промислових відходів у Ніжинській ТГ є **16 великих підприємств** переробної та харчової промисловості. Основними типами відходів є шлами, осад від промивання сировини та відходи пакування виробничих процесів. Згідно з регіональними даними, у 2024 році промисловий комплекс Чернігівщини показав зростання

обсягів утворення відходів на 55% порівняно з попереднім роком, що свідчить про відновлення виробничої активності.

У Ніжині одним із найбільших утворювачів промислових відходів є **ПрАТ «Ніжинський жиркомбінат»**, який у 2024 році згенерував **47 545,02 тонн** осаду (шламу, мулу) від промивання та сепарації.

Таблиця 12. Динаміка управління промисловими відходами в регіоні (тис. т) (Дані локалізовано з Таблиці 2.32 РПУВ)

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Обсяг утворення протягом року	304,39	129,96	141,05	271,01
Відновлено (рециклінг)	121,7	51,9	56,4	108,4
Передано іншим суб'єктам	164,3	70,2	76,2	146,3

Обґрунтування (Justification): Система управління промисловими відходами в громаді базується на передачі відходів спеціалізованим підприємствам (54% від обсягу) та власному відновленні (40%). Пріоритетним завданням для Ніжина є перехід до операцій **R3** та **R5** (рециклінг органічних та неорганічних речовин) для максимального повернення ресурсів у цикл.

2.2.3.2. Відходи видобувної промисловості

Опис поточного стану: На території Ніжинської ТГ видобувна промисловість не має значного впливу на загальний обсяг відходів. Регіональна тенденція свідчить про стрімке скорочення обсягів утворення у цьому секторі: у 2024 році обсяг по області склав лише **4,8 тонни**, що становить лише 0,02% від показників 2015 року. **Обґрунтування:** Через відсутність активних розробок кар'єрів у межах громади, цей потік не потребує будівництва окремої інфраструктури, проте потребує моніторингу за покинутими місцями видобутку (якщо такі будуть виявлені при інвентаризації).

2.2.3.3. Відходи будівництва та знесення (в т.ч. від руйнувань)

Опис поточного стану: Це найбільш критичний потік відходів для Ніжинської ТГ через воєнний фактор. Громаду включено до переліку територій, де велися бойові дії.

- Будівельні відходи:** За 2024 рік обсяг утворення будівельних відходів у регіоні склав **3 158,08 тонн**. У Ніжині КП «ВУКГ» забезпечує збирання таких відходів на договірних засадах.
- Відходи від руйнувань:** Станом на квітень 2025 року в області обліковано понад **74 тисячі тонн** відходів від руйнувань. Ніжинська ТГ визначена як одна з 21 громади області, де зафіксовано накопичення таких відходів.

Таблиця 13. Динаміка управління відходами будівництва та знесення (тонн) (Дані з Таблиці 2.35 РПУВ)

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Утворено протягом року	240,7	3,78	78,3	3 158,1
Зібрано та перевезено	15 412	37 262	34 439	40 704
Обсяги оброблення (подрібнення)	15 513	37 380	34 518	43 922

Обґрунтування та загрози (Justification):

- **Інфраструктурна потреба:** Ніжинська ТГ має потребу у створенні майданчиків тимчасового зберігання (за прикладом прилеглих Іванівської та Киселівської громад, де вже діють 4 таких об'єкти).
- **Рециклінг:** План передбачає використання мобільних установок для дроблення бетону та цегли. Отриманий щебінь та відсів будуть використані для підсипки доріг та відновлення інфраструктури, що відповідає принципам циркулярної економіки.
- **Загрози:** Змішування будівельних відходів з азбестом (шифером) або токсичними речовинами від руйнувань робить їх непридатними для відновлення і вимагає лише видалення.

2.2.4. Рослинні відходи сільського та лісового господарства, харчопереробної промисловості, деревні відходи, біовідходи

Опис поточного стану: У Ніжинській територіальній громаді управління відходами, що біологічно розкладаються, наразі характеризується низьким рівнем технологічного втручання та переважним видаленням органіки у складі змішаних побутових відходів. Згідно з морфологічним аналізом, **рослинні та біовідходи складають 20,3%** від загальної маси побутового сміття громади, що в абсолютних показниках становить близько **4 933 тонн на рік**. Основними джерелами утворення є приватний сектор (11 066 садіб), заклади громадського харчування (100 об'єктів) та потужний харчопереробний кластер міста.

Таблиця 14. Динаміка утворення біовідходів та рослинних відходів у регіоні (тис. т) (Дані локалізовано з Таблиць 2.51 та 2.54 РПУВ)

Вид відходів за джерелом утворення	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Відходи сільського господарства	124,34	55,71	83,59	82,80
Відходи харчопереробної промисловості	198,42	64,91	51,73	181,66
Відходи деревообробної промисловості	19,93	6,88	3,42	2,40

Обґрунтування та деталізація потоків:

1. Відходи сільського господарства та тваринництва: Ніжинський район є одним із лідерів утворення аграрних відходів у Чернігівській області. Станом на 2024 рік **78% таких відходів у регіоні було відновлено** за операцією R10 (використання для поліпшення стану ґрунтів), що відповідає засадам циркулярної економіки. Однак у селах громади (Кунашівка, Переяслівка) залишається невирішеною проблема поводження з тілами загинув тварин

через відсутність у регіоні ліцензованих крематорів чи біотермічних ям, що відповідають сучасним ветеринарно-санітарним нормам.

2. Відходи харчопереробної промисловості: Це найбільш об'ємний промисловий потік для Ніжинської ТГ. Основним генератором виступає ПрАТ «Ніжинський жиркомбінат», який у 2024 році утворив **47 545,02 тонн осаду (шламу, мулу)** від промивання та сепарації сировини. Хоча понад 97% таких відходів формально вважаються обробленими, громада відчуває гостру потребу в модернізації мулових майданчиків для недопущення забруднення басейну річки Остер.

3. Деревні та садові відходи: Джерелом є санітарна обрізка дерев КП «ВУКГ» та діяльність мешканців. На відміну від сусідньої Михайло-Коцюбинської громади, Ніжинська ТГ **не має власного потужного подрібнювача деревини**, через що значні обсяги гілок накопичуються на полігоні або спалюються населенням. Пріоритетним методом для цього потоку визначено енергетичну утилізацію (спалювання для отримання тепла).

4. Біовідходи домогосподарств (кухонні відходи): Через високу вологість повітря в регіоні (76%) біологічний розклад органіки на полігоні відбувається прискорено, що призводить до **інтенсивного виділення метану та накопичення токсичного фільтрату**. Наразі в Ніжині встановлено лише 4 компостери, що є критично недостатнім для міста з населенням понад 60 тис. осіб.

Загрози та проблеми (Justification):

- **Кліматичний вплив:** Потрапляння 4,9 тис. т органіки на перевантажений Ніжинський полігон (вул. Прилуцька, 172), який не обладнаний системою дегазації, створює постійну загрозу самозаймання та викидів парникових газів.
- **Інфраструктурний розрив:** Відсутність у Ніжині спеціалізованого майданчика для компостування (рекомендовано РПУВ) провокує мешканців до створення стихійних звалищ рослинності (ліквідовано понад 21,7 тис. т сміття за 5 років).
- **Втрата ресурсів:** При структурі земель ТГ, де **69,9% (9 184 га)** займають сільгоспугіддя, громада втрачає можливість отримувати дешеве органічне добриво шляхом рециклінгу власних біовідходів.

2.2.5. Відходи упаковки

Опис поточного стану та нормативне регулювання: Відповідно до Директиви 94/62/ЄС та Закону України «Про управління відходами», до цієї категорії відносяться матеріали, що використовуються для пакування та захисту товарів, включаючи папір, картон, пластик, скло, метали та комбіновану упаковку. У Ніжинській територіальній громаді управління відходами упаковки інтегроване в загальну систему поводження з побутовими відходами, проте має виокремлений сегмент роздільного збирання.

Станом на 2025 рік у місті Ніжин встановлено **199 спеціалізованих контейнерів** для збирання вторинної сировини (паперу та полімерів) та функціонує **6 пунктів роздільного збирання (РПВ)**. На території громади діють приватні пункти прийому ресурсоцінних відходів, зокрема ПП «ВТОРМА» (пункти в Ніжині та Чернігові), які закупають макулатуру, склобій та ПЕТ-пляшки у населення.

Обсяги утворення та збирання: За розрахунковими даними морфологічного складу ПВ громади, відходи упаковки складають близько **39% від загальної маси сміттевого кошика** (скло — 19,3%, полімери — 11,5%, папір — 6,4%, метали — 1,9%). Проте рівень фактичного вилучення через комунальну систему залишається вкрай низьким.

Таблиця 15. Обсяги роздільного збирання відходів упаковки в Ніжинській ТГ (за даними КП «ВУКГ») (Сформовано на основі звітів 1-ТПВ за 2023 та 2024 роки)

Вид компоненту упаковки	Зібрано в 2023 р., тонн	Зібрано в 2024 р., тонн	Динаміка, %	Питома вага у роздільному зборі (2024), %
Макулатура (папір, картон)	42,9	49,1	+14,4%	19,8%
Полімери (плівка, ПЕТ, пластик)	56,2	56,9	+1,2%	23,0%
Скло (склотара, склобій)	147,8	138,0	-6,6%	55,8%
Метали (чорні та кольорові)	1,2	3,2	+166,6%	1,4%
УСЬОГО	248,1	247,2	-0,4%	100%

Обґрунтування та деталізація по фракціях:

- Скло (55,8% від обсягу роздільного збору):** Хоча скло є основною фракцією, що вилучається в Ніжині, спостерігається тенденція до незначного скорочення обсягів збору через комунальну мережу. Більшість склобою спрямовується до АТ «Ветропак гостомельський склозавод» через приватних заготівельників за межами області. Питома вага скла у змішаних ПВ Ніжина (19,3%) є однією з найвищих у регіоні.
- Полімери та пластик:** Обсяги збору стабільні (~56-57 т/рік). Основна частина ПЕТ-пляшок вивозиться переробними підприємствами до Одеси, Харкова та Києва через недостатню потужність місцевих ліній рециклінгу.

3. **Макулатура:** У 2024 році обсяг збору зріс до 49,1 т. Єдиним великим споживачем макулатури в області є ТОВ «Аметист», проте через 70% руйнувань внаслідок бойових дій його потужності наразі обмежені.
4. **Комбінована упаковка (Тетра-Пак):** Офіційна звітність КП «ВУКГ» фіксує відсутність роздільного збору цього потоку протягом 2022–2024 років, що призводить до його 100% потрапляння на полігон.

Проблеми та загрози (Justification):

- **Інфраструктурна неефективність:** У Ніжинській ТГ роздільним збиранням охоплено лише **0,91% від загального обсягу утворених ПВ**. Решта цінної упаковки потрапляє на Ніжинський полігон (вул. Прилуцька, 172), де вона забруднюється органікою і стає непридатною для відновлення.
- **Тіньовий сектор:** Значна частина упаковки (особливо метал та склотара) вилучається з контейнерів неформальним сектором або здається безпосередньо у приватні пункти, що не відображається у звітності громади та створює «тіньовий» ринок вторинних ресурсів.
- **Відсутність РВВ:** Наразі в Україні та громаді не запроваджено систему **розширеної відповідальності виробника (РВВ)**, через що витрати на збирання упаковки повністю лягають на тариф для населення (285,19 грн/м³), а не на виробників продукції.
- **Логістичний розрив у селах:** У селах Кунашівка, Паливода та Переяслівка роздільний збір упаковки фактично відсутній (встановлено лише 18 контейнерів для змішаних відходів), що стимулює спалювання пластику та паперу в приватних домогосподарствах.

2.2.6. Відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО)

Опис поточного стану: Відповідно до Директиви 2012/19/ЄС, до ВЕЕО належить обладнання, для належної роботи якого необхідний електричний струм або електромагнітні поля. У Ніжинській територіальній громаді система управління цим потоком відходів перебуває на початковій стадії. Основна проблема полягає в тому, що значна частина дрібного ВЕЕО (телефони, зарядні пристрої, дрібна побутова техніка) потрапляє до загальних контейнерів із змішаними побутовими відходами, що призводить до їх захоронення на Ніжинському полігоні.

Згідно з регіональними даними, у 2024 році в Чернігівській області було утворено лише **1,79 тонни** офіційно облікованого ВЕЕО, що свідчить про низький рівень звітування суб'єктів господарювання та відсутність системного обліку відходів від населення. Станом на кінець 2024 року в області на тимчасовому зберіганні перебувало **7,67 тонни** таких відходів, які зберігалися переважно на підприємствах-утворювачах.

Таблиця 16. Показники управління ВЕЕО у 2024 році (локалізовано для регіону) (На основі Таблиці 2.7 РПУВ)

Параметр управління	Одиниця виміру	Значення (регіон)	Стан у Ніжинській ТГ
Утворення відходів	тонн	1,79	Облік ведеться лише великими підприємствами
Збирання та перевезення	тонн	0,00	Організований збір від населення відсутній
Відновлення (рециклінг)	тонн	1,25	Передача спеціалізованим фірмам (м. Київ)
Видалення (захоронення)	тонн	0,37	Часткове потрапляння у змішані ПВ

Інфраструктурне забезпечення: Аналіз інфраструктури Центрального кластера свідчить про критичний дефіцит спеціалізованих пунктів прийому ВЕЕО. У Ніжинському районі не зареєстровано жодного офіційного пункту приймання транспортних засобів чи складного електронного обладнання на видалення. Хоча в Ніжині діє **6 пунктів приймання ресурсоцінних відходів**, вони орієнтовані на скло та пластик, а не на складну техніку.

Таблиця 17. Характеристика інфраструктури для ВЕЕО в Ніжинській ТГ (На основі даних РПУВ)

Тип об'єкта інфраструктури	Наявність у ТГ (од.)	Опис діяльності
Пункти збирання ВЕЕО (від населення)	0	Організовані місця прийому відсутні
Пункти приймання ресурсоцінних відходів	6	Приймають лише окремі металеві компоненти
Установки зі знешкодження ВЕЕО	0	В області відсутні потужності для переробки

Проблеми та загрози (Justification):

- **Екологічна небезпека:** ВЕЕО містять токсичні речовини, такі як свинець, ртуть, кадмій та берилій. При потраплянні на Ніжинський полігон (вул. Прилуцька, 172) ці речовини вимиваються опадами, що загрожує забрудненню підземних вод у басейні р. Остер.
- **Нормативний вакуум:** Наразі в Україні відсутні дієві економічні механізми стимулювання населення до здачі ВЕЕО, а система розширеної відповідальності виробника (РВВ) перебуває на стадії впровадження.
- **Втрата ресурсів:** Через відсутність сортування громада втрачає цінні компоненти (кольорові та дорогоцінні метали), які могли б бути повернуті в економічний обіг через рециклінг.

2.2.7. Відходи батарей і акумуляторів

Опис поточного стану та законодавче регулювання: Відповідно до Директиви 2006/66/ЄС та Закону України «Про управління відходами», батареї та акумулятори підлягають спеціальному обліку та збиранню через вміст важких металів (ртуть, кадмій, свинець). У Ніжинській територіальній громаді система управління цим потоком розвинена фрагментарно. Збирання портативних батарейок від населення здійснюється переважно в межах загальноукраїнської екологічної ініціативи «Батарейки, здавайтеся» та через КП «ВУКГ».

Згідно з регіональними даними, у 2024 році в Чернігівській області було утворено **12,46 тонн** відпрацьованих батарей та акумуляторів. Динаміка останніх років свідчить про скорочення офіційного збирання спеціалізованими підприємствами: якщо у 2018 році було зібрано 61,4 т, то з 2022 року жодне приватне ліцензоване підприємство в регіоні не звітувало про регулярну діяльність із масового збирання цього виду відходів.

Таблиця 18. Динаміка управління відходами батарей та акумуляторів у регіоні (тонн) (На основі Таблиці 2.28 РПУВ)

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Утворено протягом року	57,36	23,78	32,67	12,46
Передано на сторону (для відновлення)	58,49	17,82	32,66	5,08
Наявність на тимчасовому зберіганні	17,16	23,29	4,69	21,87

Інфраструктурне забезпечення в Ніжинській ТГ: У Ніжині для прийому батарейок від населення встановлено спеціалізовані контейнери у **6 пунктах** (зокрема на вул. Прилуцька, Шевченка та ін.). Проте у сільській місцевості громади (села Кунашівка, Переяслівка) організовані місця збору повністю відсутні. Відходи автомобільних акумуляторів (свинцеві батареї за кодом 16 06 01*) збираються переважно через приватні пункти прийому металобрухту, що не завжди відображається у офіційній звітності громади.

Проблеми та загрози (Justification):

- **Екологічні ризики:** Через відсутність 100% охоплення населення роздільним збором, значна частина портативних батарейок потрапляє у загальні контейнери. При захороненні на **Ніжинському полігоні (15,32 га)** вони руйнуються, що призводить до вимивання важких металів у фільтрат та подальшого забруднення підземних вод у басейні р. Остер.
- **Відсутність переробної бази:** У Чернігівській області відсутні підприємства з рециклінгу батарейок. Всі зібрані обсяги потребують транспортування на знешкодження за межі області (до м. Києва або на експорт до країн ЄС, наприклад заводу «GreenWEEE» у Румунії), що значно здорожує логістику.

Недосконалість обліку: В Україні наразі відсутні реальні статистичні дані щодо повного обсягу утворення батарей від населення, оскільки система розширеної відповідальності виробника (РВВ) перебуває лише на стадії впровадження

2.2.8. Медичні відходи

Опис поточного стану та класифікація: Управління медичними відходами в Ніжинській територіальній громаді здійснюється відповідно до Державних санітарних норм і правил, затверджених Наказом МОЗ № 1827. Медичні відходи за ступенем їхньої небезпеки поділяються на чотири категорії:

- **Категорія А:** Епідемічно безпечні (наближені до побутових).
- **Категорія В:** Епідемічно небезпечні (забруднені біологічними рідинами).
- **Категорія С:** Токсикологічно небезпечні (прострочені ліки, ртутні прилади).
- **Категорія D:** Радіологічно небезпечні.

У громаді функціонує **15 закладів охорони здоров'я**, серед яких ключовим генератором є **КНП «Ніжинська міська лікарня імені Миколи Галицького»** та інші заклади первинної і вторинної ланки.

Обсяги утворення та динаміка: Згідно з регіональними даними, у 2024 році в Чернігівській області зафіксовано стрімке зростання обсягів утворення медичних відходів — до **116,96 тонн** (для порівняння: у 2022 р. цей показник складав лише 4,14 т). Ніжинська лікарня №2 є одним із найбільших утворювачів ртутьвмісних медичних відходів у регіоні, згенерувавши у 2024 році **0,34 тонни (23% від загальнообласного обсягу)**.

Таблиця 19. Динаміка управління медичними відходами в регіоні (тонн)
(На основі Таблиці 2.38 РПУВ)

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Утворено протягом року	7,65	4,14	13,41	116,96
Передано іншим суб'єктам	7,57	3,47	13,08	116,76
Обсяги оброблення (знешкодження)	7,57	3,47	13,08	116,76

Інфраструктура та методи управління: Система управління медичними відходами в Ніжині базується на передачі відходів категорій В, С та D ліцензованим організаціям для термічного знешкодження (спалювання) або стерилізації (автоклавування). У Чернігівській області наразі **відсутня достатня кількість діючих об'єктів оброблення**, через що відходи вивозяться переважно за межі регіону. Єдиний спеціалізований майданчик (с. Новий Білоус) перебуває на стадії капітального ремонту після пошкоджень внаслідок бойових дій.

Таблиця 20. Стан управління медичними відходами у закладах Ніжинської ТГ (Сформовано на основі даних соціальної інфраструктури громади)

Категорія відходів	Основний спосіб управління	Виконавець / Отримувач
Категорія А	Збирання разом із побутовими відходами	КП «ВУКГ»
Категорія В	Знезараження та передача на спалювання	Спеціалізовані ліцензіати
Категорія С	Збирання у спецтару, демеркуризація	Спеціалізовані ліцензіати
Категорія D	Спеціалізоване зберігання та видалення	Спеціалізовані організації

Проблеми та загрози (Justification):

- 1. Змішування потоків:** Існує високий ризик потрапляння інфікованих засобів захисту та інших небезпечних компонентів до загального сміттового кошика (категорія А), що створює загрозу для працівників КП «ВУКГ» та населення.
- 2. Дефіцит обладнання:** Заклади охорони здоров'я громади недостатньо оснащені власними установками для деструкції та термічного знезараження (автоклавами), що робить систему залежною від зовнішніх підрядників.
- 3. Логістичні ризики:** Через відсутність регіонального центру знешкодження, витрати закладів на транспортування медичних відходів до інших областей (Київ, Одеса) постійно зростають.

2.2.9. Транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився

Опис поточного стану та правове регулювання: Відповідно до Закону України «Про оброблення транспортних засобів, знятих з обліку» та Директиви 2000/53/ЄС, до цієї категорії відносяться засоби, які відпрацювали свій ресурс, вийшли з ладу або яких власник має намір позбутися. У Ніжинській територіальній громаді системне управління цим потоком наразі відсутнє. Основна маса таких відходів (автомобільний брухт) потрапляє до неформального сектору — приватних пунктів прийому металобрухту або реалізується як вживані запчастини через спеціалізовані онлайн-платформи.

Згідно з регіональною статистикою, у 2024 році в Чернігівській області зафіксовано стрибкоподібне зростання обсягів утворення таких відходів — до **291,45 тонни** (після двох років нульових показників у 2022–2023 рр.). Примітно, що Ніжинський район є одним із центрів генерації цього потоку:

найбільшим утворювачем у регіоні (47% від загального обсягу) є ТОВ «Земля і Воля» (м. Бобровиця), яке генерує **136,98 тонн** відпрацьованої техніки.

Таблиця 21. Динаміка управління транспортними засобами, знятими з обліку (тонн) (Дані локалізовано з РПУВ, рис. 2.40 та 2.41)

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Утворено протягом року	32,52	0,00	0,00	291,45
Передано іншим суб'єктам	32,50	0,00	0,00	1460,00*
Наявність на тимчасовому зберіганні	0,00	0,00	0,00	416,10

* Примітка: Високий показник передачі у 2024 році зумовлений накопиченням техніки, що вийшла з ладу внаслідок бойових дій у попередні періоди.

Інфраструктура та технічне забезпечення: Станом на початок 2024 року в Ніжинській ТГ та загалом у Чернігівській області **не зареєстровано жодного офіційного пункту прийому та розбирання** транспортних засобів, що включений до Державного реєстру. Власники відпрацьованої техніки в громаді (включаючи КП «ВУКГ», де знос техніки складає **41,5%**) змушені укладати прямі договори з підприємствами поза межами області або здавати техніку як металобрухт без належної екологічної переробки неметалічних компонентів.

Таблиця 22. Стан інфраструктури для управління відпрацьованою технікою в ТГ (На основі даних РПУВ та інвентаризації КП «ВУКГ»)

Елемент інфраструктури	Кількість у ТГ	Опис / Потреба
Офіційні пункти розбирання техніки	0	Повна відсутність згідно з реєстром
Спецтехніка КП «ВУКГ», що потребує списання	4 од.	Зношені сміттєвози на базі ГАЗ та КАМАЗ
Приватні майданчики тимчасового зберігання	>10	Необліковані стоянки техніки, що не експлуатується

Проблеми та загрози (Justification):

- Екологічне забруднення:** Транспортні засоби містять небезпечні рідини (мастила, гальмівні суміші), свинцеві акумулятори та шини. Відсутність спеціалізованих майданчиків із твердим покриттям та маслоуловлювачами в Ніжині призводить до потрапляння цих речовин у ґрунти.
- Загроза від бойових дій:** Враховуючи статус громади як території можливих бойових дій, існує проблема накопичення техніки, пошкодженої внаслідок обстрілів. Така техніка потребує першочергового обстеження на наявність вибухонебезпечних предметів перед передачею на брухт.

3. **Економічні втрати:** Через відсутність легальної системи розбирання, ресурсоцінні компоненти (кольорові метали, пластик, скло) не повертаються в економічний обіг громади, а вимиваються у «тіньовий» ринок.
4. **Нормативна невизначеність:** Цільові показники (до 85% відновлення від ваги авто) будуть обов'язковими лише після прийняття закону про розширену відповідальність виробника (РВВ), що створює вакуум планування для громади на найближчі 2 роки.

2.2.10. Осади стічних вод від комунальних очисних споруд

Опис поточного стану та джерела утворення: Осади стічних вод (ОСВ) утворюються в процесі очищення, знешкодження та знезараження стічних вод на комунальних очисних спорудах. У Ніжинській територіальній громаді основним генератором цього потоку є **Комунальне підприємство «Ніжинське управління водоканалізаційного господарства» (КП «НУВКГ»)**.

Очисні споруди громади розташовані в селі Ніжинське. Вони забезпечують **повну біологічну очистку** господарсько-побутових та виробничих стічних вод. Проектна потужність споруд становить **14,343 тис. м³/добу**. Санітарно-захисна зона об'єкта складає 300 метрів.

Обсяги утворення та динаміка: Згідно з регіональними даними, обсяги утворення ОСВ у Чернігівській області мають тенденцію до стабілізації після значного спаду у 2016-2017 роках. У 2024 році загальний обсяг утворення в регіоні склав **9,05 тис. тонн**. Ніжинська громада є одним із ключових вузлів утворення цього виду відходів у Центральному кластері.

Таблиця 23. Динаміка управління осадами стічних вод у регіоні (тис. т)
(Дані локалізовано з Таблиці 2.55 та Рис. 2.48 РПУВ)

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Обсяг утворення протягом року	7,96	4,92	9,81	9,05
Обсяги збирання (вилучення)	35,78	33,81	40,26	27,70
Передано іншим суб'єктам	7,11	0,99	11,74	3,59
Наявність на зберіганні (на кінець року)	148,35	46,83	23,31	30,41

Інфраструктура управління в Ніжинській ТГ: Система управління ОСВ у Ніжині здійснюється безпосередньо підприємством-утворювачем (КП «НУВКГ») у межах технологічного регламенту. Основним методом є **зневоднення на мулових майданчиках**, де осади зберігаються протягом тривалого часу. Також у збиранні та видаленні осадів (рідких відходів) від населення приватного сектору бере участь КП «ВУКГ» Ніжинської міської ради.

Таблиця 24. Характеристика об'єктів управління ОСВ у Ніжинській ТГ
(На основі даних інвентаризації об'єктів громади)

Елемент інфраструктури	Характеристика	Стан / Потреба
Очисні споруди (с. Ніжинське)	14,3 тис. м ³ /добу	Потребують модернізації обладнання
Мулові майданчики	Каскад чеків для підсушування	Потребують регулярного очищення та рекультивациі
Спецтехніка для викачування	Асенізаційні машини	Оновлення парку КП «ВУКГ» (знос 41,5%)

Проблеми та загрози (Justification):

- Екологічні ризики:** Території мулових майданчиків є постійним джерелом забруднення ґрунтів та підземних вод через відсутність сучасних систем герметизації. Це створює загрозу для **басейну річки Остер**.
- Санітарна небезпека:** ОСВ характеризуються високою забрудненістю патогенною мікробіотою та яйцями гельмінтів, що потребує додаткового знешкодження перед можливим використанням як добрива.
- Викиди в атмосферу:** Процеси гниття білків на майданчиках призводять до виділення **аміаку та сірководню**, що погіршує якість повітря в зоні впливу.
- Низький рівень відновлення:** Наразі в громаді осад розглядається виключно як відхід, що підлягає видаленню (захороненню), тоді як європейські директиви (91/271/ЄЕС) вимагають його повторного використання за принципами циркулярної економіки (як енергоносії або органічне добриво).

2.2.11. Відходи, що біологічно розкладаються

Опис поточного стану та джерела утворення: Відповідно до статті 1 Закону «Про управління відходами», до цієї категорії належать відходи, які здатні піддаватися анаеробному або аеробному розкладу, зокрема харчові та рослинні відходи. У Ніжинській територіальній громаді цей потік наразі обліковується лише частково, проте офіційна звітність КП «ВУКГ» фіксує суттєве покращення рівня ідентифікації таких відходів протягом останніх двох років.

Основними джерелами генерації біовідходів у громаді є:

- **Приватний сектор (11 066 садиб)**, де утворюються значні обсяги садових (листя, гілля) та кухонних відходів.
- **Заклади громадського харчування та ринки** (понад 100 об'єктів), які генерують концентровані потоки харчових залишків.
- **Об'єкти благоустрою** (парки, сквери) під час сезонного прибирання.

Динаміка обсягів та методи управління: Згідно з даними звітності за Формою № 1-ТПВ, у 2024 році було зібрано **321,9 тонн** органічних компонентів. У 2025 році спостерігається стрімке зростання показників обліку до **2 487,0 тонн** (29,7 тис. м³). Однак, незважаючи на зростання обсягів збирання, технологічна модель залишається критично застарілою: **100% зібраних біовідходів спрямовується на захоронення** на Ніжинському полігоні.

Таблиця 25. Показники управління біовідходами в Ніжинській ТГ (2024–2025 рр.) (На основі Форми № 1-ТПВ за 2024 та 2025 роки)

Параметр управління	2024 р. (факт)	2025 р. (факт)	Динаміка, %
Обсяг збирання (тонн)	321,90	2 487,00	+672,6%
Обсяг перевезення на полігон (тонн)	321,90	2 487,00	+672,6%
Обсяг відновлення (компостування)	0,0	0,0	—
Рівень захоронення (%)	100%	100%	—

Проблеми та загрози (Justification):

- Порушення ієрархії управління:** Громада застосовує найбільш шкідливий спосіб — видалення без попереднього оброблення. РПУВ Чернігівської області встановлює ціль зменшити захоронення біовідходів до **15% до 2033 року**.
- Екологічний вплив:** Біовідходи становлять **20,3%** морфологічного складу ТПВ громади. Їх розкладання в тілі Ніжинського полігону (де накопичено понад 970 тис. т відходів) призводить до інтенсивного утворення **фільтрату**, що загрожує басейну річки Остер.
- Кліматичні ризики:** Анаеробне бродіння органіки спричиняє викиди **метану**, що підвищує ризик самозаймання сміттєзвалища та погіршує стан атмосферного повітря.
- Інфраструктурний дефіцит:** На всю громаду наразі встановлено лише **4 компостери**. Відсутність спеціалізованого майданчика для централізованого компостування (який передбачено створити згідно з РПУВ) робить неможливим перероблення біовідходів у цінне органічне добриво.

2.3. Аналіз ефективності управління відходами територіальної громади та SWOT-аналіз

2.3.1. Реалізація заходів та досягнення цільових показників (2021–2025 рр.)

Аналіз попереднього п'ятирічного періоду свідчить про концентрацію зусиль громади на підтримці операційної діяльності та частковому оновленні

технічного парку, проте технологічного прориву у сфері перероблення не відбулося.

Ключові результати реалізації заходів:

- Оновлення технічної бази:** Протягом 2023–2025 років на розвиток сфери поводження з ТПВ було спрямовано значні кошти. Зокрема, у 2023 році — **4,7 млн грн** (з них 2,8 млн на спецтехніку), а у 2025 році обсяг фінансування зріс до **7,18 млн грн**. Це дозволило утримувати зношеність парку на рівні **43,3%**.
- Санітарна очистка:** Громада демонструє високу ефективність у ліквідації стихійних звалищ. За 2023–2025 роки фактично ліквідовано **1042 одиниці** несанкціонованих звалищ, що дозволило очистити територію від накопичених **21,7 тис. тонн** сміття.
- Роздільне збирання:** Впроваджено збір скла, пластику та паперу (199 контейнерів). Частка вилученої вторинної сировини зросла з **0,68%** у 2021 році до **0,91%** у 2024 році [джерела 1-ТПВ].

Аналіз невиконаних показників: Цільовий показник РПУВ щодо досягнення 10% рециклінгу до 2025 року **не досягнуто** (фактично <1%). Основна причина — відсутність сміттесортувальної станції (ССС), будівництво якої було відтерміновано через безпековий фактор та дефіцит капітальних інвестицій.

2.3.2. Ефективність функціонування системи (Фінансовий аналіз)

Фінансовий стан системи управління відходами характеризується зростанням дебіторської заборгованості та касовим розривом.

Таблиця 26. Фінансово-економічні показники діяльності КП «ВУКГ» (тис. грн) (На основі даних звітів 1-ТПВ за 2023–2025 рр.)

Показник	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Динаміка (2025/2023), %
Обсяг реалізованих послуг (без ПДВ)	31 031,5	35 977,4	41 433,3	+33,5%
Дебіторська заборгованість (всього)	6 232,2	7 682,7	7 272,7	+16,7%
— в т.ч. заборгованість населення	5 742,9	6 842,6	6 478,6	+12,8%
Кредиторська заборгованість	1 193,0	3 398,0	5 941,1	+398,0%

Обґрунтування: Незважаючи на підвищення тарифу до **285,19 грн/м³** (з 15.07.2024), рівень оплати послуг населенням залишається нестабільним. Стрімке зростання кредиторської заборгованості (майже в 5 разів) зумовлене

подорожчанням паливно-мастильних матеріалів та запчастин для зношеної техніки.

2.3.3. SWOT-аналіз системи управління відходами Ніжинської ТГ

На основі аналізу інфраструктури, морфології та економічного стану визначено стратегічні фактори розвитку:

СИЛЬНІ СТОРОНИ (Strengths)	СЛАБКІ СТОРОНИ (Weaknesses)
1. Наявність досвідченого комунального оператора (КП «ВУКГ») з власною базою. 2. Високий рівень охоплення послугою в місті (74,4%). 3. Стабільні надходження до фонду ОНПС для екологічних заходів.	1. Вичерпаний ресурс полігону (накопичено >970 тис. т), відсутність системи захисту підземних вод. 2. Високий знос спецтехніки (43,3%) та контейнерного парку. 3. Мінімальний рівень сортування (<1%) через відсутність ССС.
МОЖЛИВОСТІ (Opportunities)	ЗАГРОЗИ (Threats)
1. Отримання грантів у межах програм міжнародної технічної допомоги та альтернативні інвестиційні моделі на будівництво ССС (до 1 млн дол. Статус центру Центрального кластера, що дозволяє залучати субвенції ОДА. Впровадження РВВ (розширеної відповідальності виробника) для фінансування збору упаковки.	1. Військові ризики: руйнація інфраструктури та накопичення відходів від руйнувань. Забруднення басейну р. Остер через витікання фільтрату з полігону [1.2.2. Подальше зростання боргів населення через погіршення платоспроможності.

Висновки за Розділом II: Поточна система управління відходами в Ніжинській ТГ досягла своєї граничної ефективності в межах існуючої «лінійної» моделі (збирання — захоронення). Подальша експлуатація Ніжинського полігону без радикальних змін призведе до екологічної катастрофи місцевого рівня.

Стратегічна необхідність: Перехід до кластерної моделі, передбаченої РПУВ, будівництво ССС потужністю **50 тис. т/рік** та запровадження обов'язкового компостування біовідходів у приватному секторі (11 066 садиб).

РОЗДІЛ III. РОЗДІЛ III. ПЛАНУВАННЯ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

3.1. Цілі та цільові показники

Планування управління відходами Ніжинської територіальної громади здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про управління відходами», Національної стратегії 2030 та Регіонального плану (РПУВ) Чернігівської

області. Метою МПУВ є забезпечення переходу від лінійної моделі (збирання–захоронення) до циркулярної економіки, де відходи розглядаються як ресурс.

3.1.1. Обґрунтування вибору сценарію розвитку Для громади було проаналізовано три сценарії розвитку системи управління ПВ. За результатами порівняльного аналізу обрано **Сценарій II (базовий)**.

- **Переваги обраного сценарію:** Враховує статус Ніжина як центру Субкластеру «3 Ц» Центрального кластера. Це дозволяє громаді стати майданчиком для регіональних об'єктів (ССС потужністю 50 тис. т/рік та регіонального полігону), що забезпечує економію за рахунок масштабу та залучення зовнішнього фінансування.

3.1.2. Локалізація цільових показників Цільові показники громади визначені шляхом перенесення (локалізації) значень РПУВ на рівень ТГ із урахуванням місцевої специфіки.

Таблиця 27. Цілі та цільові показники МПУВ Ніжинської ТГ до 2033 року
(Сформовано на основі Додатка 18 до Наказу № 288 та показників РПУВ)

№	Цілі та показники (індикатори)	Фактичне значення (2024)	Ціль 2030	Ціль 2033	Рівень показника
1	Управління побутовими відходами (ПВ)				
1.1	Охоплення населення послугою збирання ПВ, %	74,4%	80%	85%	РПУВ
1.2	Рівень підготовки ПВ до повторного використання та рециклінгу, %	0,91%	20%	25%	НПУВ
1.3	Зменшення захоронення біовідходів (від обсягу утворення), %	100%	50%	15%	РПУВ
1.4	Кількість пунктів роздільного збирання (ПРЗПВ), од.	6	20	25	МПУВ
2	Управління специфічними потоками				
2.1	Рециклінг відходів будівництва та знесення (небезпечних), %	—	35%	70%	РПУВ
2.2	Охоплення сортуванням небезпечних відходів у складі ПВ, %	<1%	100%	100%	РПУВ
2.3	Приведення місць розміщення відходів у відповідність до норм, %	0%	100%	100%	РПУВ

Обґрунтування показників:

1. **Сортування та рециклінг (25%):** Досягається через запуск сміттесортувальної станції (ССС) у 2028 році та розширення мережі роздільного збору (25 пунктів).
2. **Біовідходи (ціль 15%):** Показник є найбільш амбітним і потребує запровадження компостування в 11 066 садибах приватного сектору та будівництва майданчика централізованого біологічного оброблення.
3. **Охоплення (85%):** Передбачає системне включення сіл громади (Кунашівка, Паливода та ін.) до графіка регулярного вивозу КП «ВУКГ».

Висновки до підрозділу 3.1: Встановлені показники відповідають ієрархії управління відходами ЄС. Виконання цих цілей дозволить Ніжинській ТГ до 2033 року скоротити обсяги захоронення на полігоні в середньому на 30–35% та мінімізувати екологічні ризики для басейну річки Остер.

3.2.1. Управління побутовими відходами

Сценарій розвитку та стратегічна роль громади: Розвиток системи управління побутовими відходами (ПВ) у Ніжинській територіальній громаді базується на Сценарії II Регіонального плану, де місто Ніжин визначено адміністративним та технологічним центром **Субкластеру «3 Ц»** Центрального кластера. Це передбачає, що інфраструктура громади буде обслуговувати не лише власних мешканців, а й 7 сусідніх громад (Вертіївську, Лосинівську та ін.) із загальною чисельністю населення понад **106 тис. осіб**.

Заходи з удосконалення збирання та перевезення: Громада планує перехід від валового збирання до роздільного за наступними етапами:

Міська місцевість: Впровадження **5-контейнерної схеми** (скло, пластик, папір, біовідходи та змішані відходи).

Сільська місцевість: На першому етапі — **3-контейнерна схема** (скло, змішані ресурсоцінні, змішані ПВ) з поступовим переходом до повного розділення.

Розширення мережі: Збільшення кількості пунктів роздільного збирання (ПРЗПВ) з 6 до **25 одиниць** до 2032 року для забезпечення 100% доступності послуги у всіх районах міста та центрах сіл.

Планування інфраструктури оброблення: Ключовим об'єктом системи стане будівництво **сміттесортувальної станції (ССС)** потужністю не менше **50 тис. тонн/рік**. Станція проєктується для оброблення всього обсягу ПВ Субкластеру «3 Ц».

Таблиця 28. Прогнозні показники управління побутовими відходами Ніжинської ТГ (Сформовано на основі розрахунків Сценарію II та цілей РПУВ)

Показник / Рік	2026 р.	2028 р.	2030 р.	2033 р.
Прогнозне населення, осіб	70 000	70 500	71 000	72 000
Обсяг утворення ПВ, тонн/рік	24 278	24 200	24 095	24 192
Частка сортування та рециклінгу, %	15%	40%	50%	70%
Обсяг відходів на захоронення, тонн	20 636	14 520	12 047	7 257

Джерела:.

Обґрунтування та технологічні рішення (Justification):

Централізація (Кластерний підхід): Вибір Ніжина як майданчика для ССС дозволяє знизити тариф на перероблення для мешканців за рахунок великих обсягів сировини від сусідніх громад.

Екологічний ефект: Досягнення рівня сортування 70% до 2033 року дозволить скоротити щорічне захоронення на полігоні з 26,4 тис. т до **7,2 тис. т**, що критично важливо з огляду на вичерпаний ресурс Ніжинського полігону.

Економічна стійкість: Модернізація спецтехніки (8 сміттєвозів) та контейнерного парку (199 діючих + доукомплектування) фінансуватиметься за рахунок інвестиційної складової тарифу та грантів (зокрема Міжнародна технічна допомога та альтернативні інвестиційні моделі).

Висновки до підрозділу: Реалізація цього плану дозволить Ніжинській ТГ стати регіональним лідером у сфері управління відходами, забезпечивши виконання національних цілей щодо рециклінгу (25% на першому етапі) та мінімізації захоронення біовідходів.

3.2.2. Управління небезпечними відходами

Стратегічна ціль: Досягнення **100% охоплення** збиранням та екологічно безпечним видаленням небезпечних відходів (НВ), що утворюються у складі побутових, а також повна ліквідація історичних накопичень непридатних хімічних засобів захисту рослин (ХЗЗР) на території громади до 2033 року.

3.2.2.1. Сценарій розвитку та інфраструктурні заходи

Оскільки в Чернігівській області наразі відсутні ліцензовані потужності з переробки більшості видів небезпечних відходів, система управління в Ніжинській ТГ базуватиметься на моделі «збирання – тимчасове зберігання – передача спеціалізованим ліцензіатам за межі області».

Ключові заходи до 2033 року:

Розширення мережі збору: Збільшення кількості пунктів роздільного збирання (ПРЗПВ), де приймають лампи, термометри та батарейки, з 6 існуючих у місті до 25 одиниць, включаючи обов'язкове встановлення спецконтейнерів у селах Кунашівка, Переяслівка та Паливода.

Запровадження «Еко-буса»: Запуск мобільного пункту збору небезпечних відходів для регулярного об'їзду сільських територій громади (не менше 2 разів на рік).

Інформування: Нанесення маркування на контейнери із переліком товарів, що містять небезпечні складники, згідно з Методичними рекомендаціями (Наказ №423).

3.2.2.2. План управління окремими потоками небезпечних відходів

1. Відпрацьовані нафтопродукти (мастила, оливи):

Ціль: Забезпечити збирання не менше **70%** від обсягу споживання до 2033 року.

Дія: Створення на базі КП «ВУКГ» та залучення СТО до пунктів збирання відпрацьованих олив із подальшою передачею на регенерацію (операція R9).

2. Відходи, що містять ртуть та СОЗ (пестициди):

Ціль: 100% очищення складів непридатних ХЗЗР та реабілітація забруднених земель.

Захід: Проведення інвентаризації складів, перезатарювання 38 тонн пестицидів (накопичених у районі) та їх вивезення на знешкодження за межі області (до 2030 року).

3. Відходи електричного та електронного обладнання (ВЕЕО) та батарейки:

Примітка: Детальний сценарій для цих потоків, згідно зі змістом Ніжинського МПУВ, винесено у підрозділ 3.2.5, проте загальна інфраструктура збору (ПРЗПВ) планується спільно з іншими небезпечними відходами.

Таблиця 30. Прогнозні показники управління небезпечними відходами в Ніжинській ТГ (Сформовано на основі цілей РПУВ та проекту плану)

Вид заходу / Показник	2026 р.	2028 р.	2030 р.	2033 р.
Кількість діючих пунктів збору НВ (ПРЗПВ), од.	11	15	20	25
Охоплення сільського населення збором НВ, %	30%	60%	80%	100%
Вивезення непридатних пестицидів (ХЗЗР), % обсягу	0%	50%	100%	Ліквідовано
Частка передачі відпрацьованих олив на регенерацію, %	50%	55%	65%	70%

Джерела:

Обґрунтування фінансової стійкості: Витрати на збирання НВ від населення будуть частково покриватися за рахунок екологічного податку ТГ (фонд ОНПС) та, після прийняття відповідного законодавства, через систему **розширеної відповідальності виробника (РВВ)**. Проект будівництва ССС також передбачає виокремлення небезпечних фракцій, що випадково потрапили у змішані ПВ, для запобігання їх потраплянню на полігон.

3.2.3. Управління відходами промисловості, будівництва та знесення

Стратегічне планування для цих потоків базується на інтеграції промислового потенціалу Ніжина (16 великих підприємств) у регіональну систему рециклінгу та врахуванні безпекового фактору (відходи від руйнувань).

3.2.3.1. Управління промисловими відходами

Сценарій розвитку: Ніжинська ТГ, як центр промислового вузла, переходить до моделі «мінімізації на джерелі» та максимального відновлення. Для 16 ключових підприємств громади (включаючи ПрАТ «Ніжинський жиркомбінат») пріоритетом стає впровадження систем екологічного менеджменту ISO 14001.

Ключові заходи:

Планування на підприємствах: Забезпечення розроблення індивідуальних планів управління відходами для всіх суб'єктів, що генерують понад 50 тонн відходів на рік (згідно зі ст. 53 Закону № 2320-IX).

Промисловий рециклінг: Стимулювання підприємств до використання операцій **R3** (рециклінг органіки) та **R5** (рециклінг неорганічних матеріалів).

Енергетичне відновлення: Використання промислових відходів з високою теплотворною здатністю як альтернативного палива (RDF/SRF) для потреб місцевої промисловості.

3.2.3.2. Управління відходами видобувної промисловості

Сценарій: Оскільки обсяги утворення у цьому секторі в регіоні є мінімальними (<5 т/рік), окрема інфраструктура не планується. Основна діяльність полягає у проведенні інвентаризації покинутих місць видобутку (кар'єрів) та їх подальшій рекультивації із використанням інертних відходів будівництва.

3.2.3.3. Управління відходами будівництва та знесення (в т.ч. від руйнувань)

Ніжинська ТГ визначена як територія, що зазнала впливу бойових дій. Планування цього потоку є критичним для відновлення інфраструктури.

Сценарій розвитку:

Сортування на місці: Обов'язкове розділення відходів безпосередньо на будівельних майданчиках (бетон, цегла, метал, деревина).

Майданчики тимчасового зберігання (МТЗ): Визначення спеціалізованих місць для накопичення відходів від руйнувань до моменту їх переробки (відповідно до Постанови № 1073). Враховуючи включення громади до переліку територій можливих бойових дій (Наказ Мінінтеграції № 376 від 28.02.2025), планування майданчиків тимчасового зберігання відходів від руйнувань базується на принципі максимального територіального віддалення від житлових масивів. Обов'язковою умовою є встановлення та дотримання **санітарно-захисної зони (СЗЗ) не менше 500 метрів** від межі житлової забудови, соціальних об'єктів та рекреаційних зон. Це дозволить нівелювати ризики вторинного запилення та шумового навантаження під час роботи мобільних дробильно-сортувальних установок.

Мобільне оброблення: Використання регіональної мобільної дробильно-сортувальної установки для подрібнення бетону та цегли. Подрібнений матеріал використовуватиметься для зворотного засипання та будівництва доріг громади.

Таблиця 31. Цільові показники та план заходів для промислових і будівельних відходів (Сформовано на основі Додатка 18 до Наказу № 288 та індикаторів РПУВ)

Показник (Індикатор)	2026 р. (план)	2030 р. (план)	2033 р. (ціль)	Відповідальні
Рециклінг відходів будівництва та знесення (що не є небезпечними), %	5%	35%	70%	УЖКГ та Б, КП «ВУКГ»
Розроблення планів управління відходами на підприємствах ТГ, %	100%	100%	100%	Суб'єкти господ.
Створення майданчиків для відходів від руйнувань, од.	1	1	1	Виконком МР
Запровадження сортування на будмайданчиках, % охоплення	30%	70%	100%	Відділ архітектури

Обґрунтування технічних рішень (Justification):

Циркулярна модель: Досягнення **70% рівня рециклінгу** будівельних відходів до 2033 року дозволить громаді суттєво зекономити кошти бюджету на закупівлі інертних матеріалів (щебеню, відсіву) для ремонту доріг.

Екологічна безпека: Попереднє сортування дозволить вилучити небезпечний азбест (**шифер**), який згідно з нормами ЄС не підлягає відновленню і має бути лише захоронений.

Кластерна взаємодія: Ніжинська ТГ може надавати послуги з дроблення будівельних відходів сусіднім громадам Субкластеру «З Ц», забезпечуючи окупність мобільного обладнання.

3.2.4. Управління рослинними, деревними та біовідходами

Стратегічна ціль: Досягнення амбітного показника РПУВ щодо поступового зменшення обсягів захоронення біовідходів у складі побутових до **90% у 2030 році** та до **15% у 2033 році**. Це дозволить перетворити понад 4 тис. тонн органіки щорічно з джерела екологічної небезпеки (фільтрату та метану) на ресурс для аграрного сектору громади [1.2.3, 546].

3.2.4.1. Сценарій розвитку та технологічні рішення

Громада переходить від моделі 100% захоронення органіки на полігоні до системи роздільного збирання «біля джерела» та централізованого компостування.

Ключові заходи до 2033 року:

Домашнє компостування: Масштабне впровадження індивідуального компостування в **11 066 приватних домогосподарствах** громади та приміських районах Ніжина. Це забезпечить мінімізацію потоку відходів на рівні 20-30% від загальної маси утворення ПВ у цих секторах.

Централізована інфраструктура: Будівництво майданчика централізованого біологічного оброблення (компостування) при регіональному об'єкті Субкластеру «3 Ц» (Ніжин). Майданчик прийматиме відходи від багатоповерхівок, ринків, закладів харчування та об'єктів благоустрою.

Вилучення органіки на ССС: Встановлення сортувальних ліній для відокремлення біовідходів із загального потоку змішаних ТПВ, що дозволить додатково знизити частку захоронення.

Управління аграрними відходами: Сприяння створенню об'єктів з анаеробного розкладання (біогазових установок) для переробки гною та рослинних залишків великих агрохолдингів (наприклад, ПрАТ «Ніжинський жиркомбінат»).

3.2.4.2. Ветеринарно-санітарні заходи

Худобомогильники та біотермічні ями: Поетапне закриття об'єктів, що не відповідають нормам, та приведення діючих ям (зокрема у селах громади) у безпечний стан.

Тіла тварин: Співпраця із спеціалізованими підприємствами для екологічно безпечного видалення тіл загиблих домашніх та безпритульних тварин.

Таблиця 32. План-графік досягнення цільових показників за біовідходами
(Сформовано на основі Додатка 18 МПУВ та індикаторів РПУВ)

Показник (Індикатор)	2024 р. (факт)	2030 р. (план)	2033 р. (ціль)	Відповідальні
Рівень захоронення біовідходів у складі ПВ, %	100%	90%	15%	КП «ВУКГ», УЖКГ
Охоплення населення системою роздільного збору біовідходів, %	0%	40%	100%	КП «ВУКГ»

Кількість діючих компостних майданчиків/установок, од.	4	20	45	Виконком МР
Вилучення органіки на сортувальних лініях (ССС), тонн/рік	0	1 500	4 200	Оператор ССС

Обґрунтування та ефекти (Justification):

Економічна вигода: Отриманий компост може використовуватися для озеленення міста (план ≥ 2 га/рік) або реалізовуватися аграріям громади, які займають **69,9% (9 184 га)** території [1.2.4, 989].

Екологічна безпека: Видалення 85% органіки з тіла полігону зупинить процеси неконтрольованого газоутворення, що ліквідує ризики самозаймання сміттєзвалища та смороду [1.2.3, 730].

Кластерна роль: Ніжинський майданчик компостування обслуговуватиме потреби Носівської, Вертіївської та інших громад Субкластеру «З Ц», забезпечуючи стабільне завантаження потужностей.

3.2.5. Управління відходами упаковки, відходами електричного та електронного обладнання (ВЕЕО) та відходами батарей і акумуляторів

Стратегічна ціль: Створення ефективної системи збирання та передачі на рециклінг ресурсоцінних компонентів через розбудову мережі пунктів роздільного збирання та інтеграцію з організаціями розширеної відповідальності виробника (РВВ) для досягнення рівня рециклінгу упаковки не менше **30%** на першому етапі.

3.2.5.1. Сценарій управління відходами упаковки

Ніжинська ТГ переходить від добровільного сортування до обов'язкового роздільного збирання за чотирма основними фракціями: папір, пластик, скло та метал.

Ключові заходи:

Розбудова інфраструктури: Збільшення кількості контейнерів для роздільного збирання (наразі 199 од.) та пунктів роздільного збирання (ПРЗПВ) з 6 до **25 одиниць** до 2032 року.

Сортування на ССС: Запуск сміттєсортувальної станції потужністю **50 тис. т/рік** дозволить досортовувати змішані відходи та вилучати до 15–20% корисних фракцій, які випадково потрапили у загальний потік.

Впровадження РВВ: Співпраця з виробниками упаковки (після прийняття галузевого закону) для покриття витрат на логістику та встановлення нових контейнерних майданчиків.

3.2.5.2. Управління ВЕЕО та відпрацьованими батареями

Сценарій розвитку:

Пункти прийому: Створення в кожному старостинському окрузі та ключових районах Ніжина спеціалізованих центрів приймання відпрацьованої електроніки для її подальшого ремонту (підготовки до повторного використання) або розбирання.

Збір батарейок: Розширення існуючої мережі збору (6 пунктів у Ніжині) за рахунок встановлення антивандальних боксів у закладах освіти та торгівлі.

Логістика: Передача накопичених партій (від 50 кг) ліцензованим підприємствам-переробникам (наприклад, ПП «ВТОРМА» або через державні екологічні програми).

Таблиця 33. Цільові показники управління упаковкою, ВЕЕО та батареями в Ніжинській ТГ (На основі цілей РПУВ та звітності КП «ВУКГ»)

Показник (Індикатор)	2024 р. (факт)	2030 р. (план)	2033 р. (ціль)	Примітки
Кількість пунктів роздільного збирання (ПРЗПВ), од.	6	20	25	
Рівень рециклінгу відходів упаковки, %	0,91%	20%	30%	Відповідно до РВВ
Охоплення населення роздільним збиранням ПВ, %	16%	36%	76%	Щорічний приріст 10%
Вилучення ВЕЕО для повторного використання, тонн	—	1,0	2,5	Через центри ремонту

3.2.5.3. Обґрунтування технічних рішень (Justification)

Економічна доцільність: Вилучення вторинної сировини (папір, полімери, скло), обсяг якої в 2024 році склав **247,2 тонни**, принесе громаді додатковий дохід та зменшить витрати на захоронення, які у 2033 році мають скоротитися з 26,4 тис. т до **7,2 тис. т**.

Екологічний захист: Запобігання потраплянню батарейок та електронних плат на Ніжинський полігон (15,32 га) мінімізує ризики вимивання важких металів у ґрунтові води.

Логістична перевага: Використання Ніжина як хаба для Субкластеру «3 Ц» дозволить акумулювати великі партії вторсировини, що зробить їх привабливими для великих переробників за межами області (наприклад, склозаводу «Ветропак»).

Висновки до підрозділу: Реалізація цієї моделі базується на активній участі населення (ціль — $\geq 20\%$ залученості до сортування) та впровадженні економічного стимулу «викидаєш менше — менше платиш».

3.2.6. Управління медичними відходами

Стратегічна ціль: Забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення та повного знешкодження медичних відходів усіх категорій (А, В, С, D), що утворюються у 15 закладах охорони здоров'я громади, шляхом інтеграції в регіональну систему термічного знешкодження.

3.2.6.1. Сценарій розвитку та організаційні заходи

Управління медичними відходами в Ніжинській ТГ до 2033 року базуватиметься на **кластерному підході**, де медичні заклади громади виступають точками первинного збору та оброблення, а кінцеве знешкодження здійснюється на регіональному об'єкті.

Ключові заходи для медичних закладів громади:

Класифікація та сортування: Забезпечення суворого розподілу відходів за категоріями безпосередньо у місцях утворення (пакети та контейнери відповідного маркування).

Первинне знезараження: Оснащення найбільших закладів (зокрема КНП «Ніжинська міська лікарня імені Миколи Галицького») автоклавами для знезараження відходів категорії В (інфекційно небезпечних) перед їх транспортуванням.

Логістика до регіонального центру: Налагодження системи регулярного вивезення відходів категорій В і С до печі-інсинератора «Мюллер СР-50М» (с. Новий Білоус), введення якої в експлуатацію після капітального ремонту заплановано на кінець 2025 року.

Управління категорією А: Відходи цієї категорії (подібні до побутових) продовжують збиратися та вивозитися комунальним підприємством КП «ВУКГ» на загальних підставах.

3.2.6.2. План управління за категоріями

Таблиця 34. Схема управління медичними відходами в Ніжинській ТГ до 2033 року (На основі Наказу МОЗ № 1827 та РПУВ)

Категорія відходів	Характеристика	Цільовий метод оброблення	Виконавець / Отримувач
Категорія А	Епідемічно безпечні	Видалення разом із ПВ на регіональний полігон	КП «ВУКГ»
Категорія	Інфекційно	Стерилізація	Лікарні (первинне) /

В	небезпечні	(автоклавування) + інсинерація	Інсинератор (кінцеве)
Категорія С	Токсикологічно небезпечні	Хімічна нейтралізація та передача ліцензіатам	Спеціалізовані організації
Категорія D	Радіоактивні	Спеціалізоване зберігання та видалення	Державні спецпідприємства

Таблиця 35. Цільові показники управління медичними відходами
(Сформовано на основі індикаторів моніторингу РПУВ)

Показник (Індикатор)	2024 р. (факт)	2030 р. (план)	2033 р. (ціль)	Відповідальні
Проведення інвентаризації об'єктів збирання медичних відходів, %	0%	100%	100%	УЖКГ, Відділ охорони здоров'я
Рівень охоплення медичних закладів договорами на знешкодження, %	65%	90%	100%	Керівники закладів
Частка медичних відходів, що потрапляють у змішані ПВ, %	<5%	0%	0%	КП «ВУКГ» (контроль)
Навчання персоналу правилам сортування (СОП), заклади	8	15	15	Відділ охорони здоров'я

Обґрунтування (Justification):

Екологічна безпека: Повна ізоляція інфекційних та токсичних медичних відходів від загального потоку ПВ унеможливорює потрапляння патогенів у фільтрат Ніжинського полігону та басейн р. Остер [1.2.3, 706].

Економічна стійкість: Використання регіонального інсинератора «Мюллер» у Чернігівському районі дозволить громаді знизити витрати на транспортування відходів у віддалені області (Київ, Одеса) за рахунок логістичного плеча Центрального кластера.

Дотримання вимог ЄС: Впровадження обов'язкового автоклавування інфекційних відходів відповідає Директиві 2010/75/ЄС про промислові викиди та сучасним санітарним нормам.

3.2.7. Управління транспортними засобами, строк експлуатації яких закінчився

Стратегічна ціль: Створення прозорої системи збирання, розбирання та екологічно безпечного відновлення компонентів транспортних засобів (ТЗ), що

вилучаються з експлуатації, для досягнення цільового показника відновлення на рівні **85% від ваги ТЗ** після запровадження механізму розширеної відповідальності виробника (РВВ).

3.2.7.1. Сценарій розвитку та інституційні заходи

Управління цим потоком у Ніжинській ТГ інтегрується у загальнообласну кластерну систему. Основним драйвером змін стане прийняття закону про управління транспортними засобами, знятими з обліку.

Ключові заходи до 2033 року:

Інвентаризація та моніторинг: Протягом 2026 року заплановано проведення повної інвентаризації наявних у громаді майданчиків тимчасового зберігання ТЗ та визначення потреби у створенні офіційного пункту прийому/розбирання.

Створення інфраструктури: Передбачається визначення земельної ділянки для розміщення пункту приймання ТЗ, строк експлуатації яких закінчився, що обслуговуватиме Ніжинську ТГ та прилеглі громади Центрального кластера.

Екологічна безпека: Забезпечення облаштування майданчиків твердим покриттям та системами очищення зливових вод (маслоуловлювачами) для запобігання забрудненню басейну р. Остер нафтопродуктами.

Списання комунальної техніки: Планове виведення з експлуатації та передача на розбирання 4 одиниць зношеної спецтехніки КП «ВУКГ» (середній знос парку — 41,5%).

3.2.7.2. Управління компонентами ТЗ

Відпрацьовані шини: Створення умов для збирання та передачі шин на регенерацію (водонейтральний чи термомеханічний методи) або енергетичну утилізацію (піроліз).

Акумулятори та рідини: Забезпечення роздільного вилучення свинцевих акумуляторів, мастил, антифризів та гальмівних рідин для передачі спеціалізованим ліцензіатам.

Металобрухт: Максимальне вилучення чорних та кольорових металів для повернення в промисловий обіг.

Таблиця 36. Прогнозні показники управління транспортними засобами в Ніжинській ТГ (На основі цілей РПУВ та розрахункових даних для регіону)

Показник (Індикатор)	2026 р. (план)	2030 р. (план)	2033 р. (ціль)	Відповідальні
Інвентаризація об'єктів	100%	—	—	Виконком,

оброблення ТЗ, %				УЖКГ
Кількість офіційних пунктів прийому ТЗ у ТГ, од.	0	1	1	КП «ВУКГ» / Інвестори
Рівень підготовки до повторного використання та відновлення, % маси ТЗ	—	70%	85%	Оператор пункту
Охоплення списаної техніки КП «ВУКГ» офіційним розбиранням, %	100%	100%	100%	КП «ВУКГ»

Обґрунтування та ризики (Justification):

Безпековий фактор: Оскільки Ніжинська ТГ перебуває у переліку територій можливих бойових дій, пріоритетним є збирання та обстеження ТЗ, пошкоджених внаслідок обстрілів, на наявність вибухонебезпечних предметів.

Економічний стимул: Реалізація цього підрозділу залежить від впровадження РВВ. До того часу основним механізмом залишається задача автобрухту приватним заготівельникам за умови суворого екологічного нагляду з боку ОМС.

Логістика: Розташування пункту прийому в Ніжині як центрі субкластеру «3 Ц» дозволить оптимізувати перевезення відпрацьованої техніки з 7 сусідніх громад.

3.2.8. Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд

Стратегічна ціль: Забезпечення переходу від накопичення осадів стічних вод (ОСВ) на мулових майданчиках до їх використання за принципами циркулярної економіки (як органічних добрив або енергоносіїв), а також досягнення **100% рівня екологічної безпеки** місць їх зберігання до 2033 року.

3.2.8.1. Сценарій розвитку та технологічні рішення

Планування базується на вимогах Директиви Ради 91/271/ЄЕС, згідно з якою осад повинен, за можливості, повторно використовуватись.

Ключові заходи для КП «НУВКГ» (м. Ніжин):

Дослідження та інвентаризація (2026 р.): Проведення повного обстеження стану мулових майданчиків очисних споруд у с. Ніжинське та лабораторне дослідження складу накопичених осадів на вміст важких металів, радіонуклідів та патогенів.

Модернізація технологій оброблення: Впровадження технологічних стадій знезараження та сушіння осадів, що є обов'язковою умовою для їх подальшого використання як добрив.

Повторне використання (Рециклінг):

Аграрний напрям: У разі відповідності осадів вимогам ДСТУ 7369:2013, їх планується використовувати для удобрення ґрунтів громади або створення покривного шару під час рекультивації порушених земель.

Компостування: Спрямування частини ОСВ на спеціалізований майданчик компостування (планується в межах Субкластеру «3 Ц» у Ніжині) для оброблення разом із біовідходами.

Енергетичне відновлення: Розгляд можливості використання ОСВ як альтернативного виду палива (після термічної обробки) відповідно до Закону «Про альтернативні джерела енергії».

Таблиця 37. Цільові показники управління осадами стічних вод Ніжинської ТГ (Сформовано на основі індикаторів РПУВ та технічних даних громади)

Показник (Індикатор)	2026 р. (план)	2030 р. (план)	2033 р. (ціль)	Відповідальні
Інвентаризація та обстеження стану місць накопичення ОСВ, %	100%	—	—	КП «НУВКГ», ОМС
Частка осадів, що пройшли дослідження на можливість повторного використання, %	100%	100%	100%	КП «НУВКГ»
Забезпечення екологічно безпечного функціонування мулових майданчиків, %	50%	80%	100%	КП «НУВКГ»
Рівень повторного використання осадів (удобрення/енергія), % утворення	0%	30%	60%	КП «НУВКГ»

Обґрунтування та екологічні ефекти (Justification):

Захист довкілля: Приведення мулових майданчиків у відповідність до норм (герметизація, контроль фільтрату) мінімізує ризики забруднення підземних вод у басейні р. Остер.

Економічна вигода: Перетворення осадів на сировину дозволить КП «НУВКГ» знизити витрати на сплату екологічного податку за розміщення відходів.

Інтеграція в кластер: Ніжинські очисні споруди потужністю 14,343 тис. м³/добу стануть центром впровадження нових технологій зневоднення для всього субкластеру, що забезпечить окупність обладнання (центрифуг або фільтр-пресів).

3.2.9. Управління відходами сільського господарства

Стратегічна ціль: Створення умов для використання відходів сільського господарства за принципами циркулярної економіки (для виробництва енергії, матеріалів та органічних добрив) та забезпечення **100% рівня ветеринарно-санітарної безпеки** під час поводження з побічними продуктами тваринного походження до 2033 року.

3.2.9.1. Сценарій розвитку та технологічні рішення

Враховуючи структуру земельного фонду Ніжинської ТГ, де **69,9% (9 184 га)** займають сільськогосподарські угіддя, управління аграрними відходами є критичним фактором сталого розвитку громади.

Ключові заходи для агропідприємств громади:

Розширення операцій відновлення (R10): Стимулювання господарств до використання рослинних залишків та обробленого гною для поліпшення стану ґрунтів. У регіоні вже досягнуто рівень відновлення таких відходів на рівні **78%**, що планується підтримувати та нарощувати в межах ТГ.

Розвиток біоенергетики: Сприяння залученню приватних інвестицій для будівництва **біогазових установок** (аналогічних проекту в с. Малий Листвен потужністю 2,4 МВт) для переробки твердої біомаси та рідких стоків тваринництва. Це дозволить громаді отримувати власну електричну та теплову енергію.

Мінімізація на джерелі: Впровадження систем точного землеробства для зменшення утворення залишків агрохімікатів та тари від них.

3.2.9.2. Управління побічними продуктами тваринного походження

Тіла загиблих тварин: Через відсутність у громаді ліцензованих потужностей для утилізації, планується налагодження системи збирання та передачі тіл домашніх та безпритульних тварин до спеціалізованих підприємств (наприклад, НВК «УКРЕКОПРОМ»).

Худобомогильники та ями: Протягом 2026–2027 рр. передбачено повну ревізію стану біотермічних ям у селах громади (Кунашівка, Переяслівка). Об'єкти, що не відповідають нормам Наказу № 232, підлягають закриттю або переведенню у безпечний стан.

Таблиця 38. Цільові показники управління відходами сільського господарства у Ніжинській ТГ (Сформовано на основі індикаторів моніторингу РПУВ)

Показник (Індикатор)	2026 р. (план)	2030 р. (план)	2033 р. (ціль)	Відповідальні
Інвентаризація об'єктів зберігання відходів тваринництва, %	100%	—	—	ОМС, Держпродспоживслужба

Рівень відновлення рослинних відходів (операція R10), %	80%	90%	100%	Агропідприємства
Відповідність діючих біотермічних ям санітарним нормам, %	50%	100%	100%	ОМС, УЖКГ
Охоплення договорами на видалення трупів тварин, % засобів	100%	100%	100%	КП «ВУКГ», ветклініки

Обґрунтування та економічні ефекти (Justification):

Енергонезалежність: Використання енергетичного потенціалу аграрних відходів (біогаз) дозволить частково замінити споживання природного газу в бюджетних установах громади.

Екологічна безпека: Системне управління гноєм та стоками запобігатиме забрудненню підземних вод та басейну р. Остер нітратами.

Логістична перевага: Як центр Центрального кластера, Ніжин може стати майданчиком для розміщення мобільної установки зі знешкодження відходів тваринного походження для потреб всього району.

3.3. Створення об'єктів інфраструктури управління відходами

Планування інфраструктури Ніжинської ТГ базується на статусі міста як центру Субкластеру «3 Ц» та передбачає створення об'єктів, що обслуговуватимуть не лише громаду, а й 7 суміжних ТГ Центрального кластера.

3.3.1. Сміттесортувальна станція (ССС)

ССС проєктується як ключовий вузол технологічного ланцюга для забезпечення 70% рівня рециклінгу до 2033 року.

Проєктна потужність: не менше 50 тис. тонн/рік.

Функції: розділення на фракції змішаних та роздільно зібраних ПВ (пластик, папір, скло, метал), відокремлення небезпечних відходів та органіки для подальшого компостування. З метою мінімізації антропогенного впливу, визначеного у Звіті про стратегічну екологічну оцінку, будівництво ССС передбачає обов'язкове впровадження таких інженерних рішень:

1. оснащення сортувальних ліній **аспіраційними установками** з багатоступеневою фільтрацією повітря для уловлювання дрібнодисперсного пилу та нейтралізації специфічних запахів у межах виробничого цеху;

2. облаштування **закритої системи дренажу**, що забезпечить збір та відведення технологічних розливів та фільтрату в герметичні резервуари з їх подальшою передачею на очисні споруди, що унеможливить потрапляння токсикантів у ґрунтові води басейну р. Остер

Локалізація: ключові мікрорайони громади з санітарно-захисною зоною ≥ 500 м.

Таблиця 39. Поетапний графік створення ССС у Ніжині (На основі розрахунків Сценарію II)

Етап / Рік	Основні заходи	Цільовий результат
2026 р.	Вибір земельної ділянки, розроблення ПКД, ТЕО та отримання дозволів.	Затверджений проєкт із висновком СЕО.
2027 р.	Будівництво першої черги та запуск на 50% потужності .	Початок промислового сортування ПВ.
2028 р.	Повне введення ССС в експлуатацію. Обслуговування всього Субкластеру «3 Ц».	Досягнення потужності 50 тис. т/рік.
2030 р.	Модернізація ліній: встановлення оптичних сепараторів та пресів для RDF-палива.	Збільшення частки відновлення.

3.3.2. Пункти роздільного збирання побутових відходів (ПРЗПВ)

Для забезпечення доступності сортування для населення планується розбудова мережі з 25 стаціонарних пунктів.

Цільова кількість: 20–25 пунктів до 2032 року.

Розміщення: житлові квартали багатоповерхівок, центри сіл (Кунашівка, Переяслівка), поблизу ринків та ТЦ.

Спеціалізація: прийом 4-х фракцій вторсировини, ВЕЕО, батарейок та великогабаритних відходів.

Таблиця 40. Динаміка розширення мережі пунктів роздільного збору (РПВ) (На основі плану розвитку інфраструктури ТГ)

Рік	Нових РПВ, од.	Загальна кількість, од.	Логістичне охоплення
2026	5	11	Старт у густонаселених районах міста.
2027	5	16	Охоплення шкіл, супермаркетів та ринків.

2028	5	21	Покриття віддалених сіл громади.
2032	4	25	100% доступність у межах крокової ходи.

3.3.3. Регіональний полігон та компостування

Новий регіональний об'єкт (на заміну вичерпаному Ніжинському полігону) планується на базі діючого сміттєзвалища (вул. Прилуцька, 172) або на прилеглий території.

Потужність полігону: 100 тис. тонн (проектна місткість — 1,5 млн тонн на 15 років).

Захист: обов'язкове облаштування системами вилучення біогазу та збору фільтрату до 2030 року. Проектування нових карт регіонального полігону (технологічного резерву) має здійснюватися з використанням **протифільтраційних екранів високої щільності (HDPE мембрани)**, що відповідають нормам ДБН В.2.4-1-2006. Зазначені заходи є невід'ємною частиною стратегії захисту Деснянського артезіанського горизонту та гарантують безпеку децентралізованого водопостачання для **11 066 домогосподарств** приватного сектору Ніжина та прилеглих сіл

Компостування: створення спеціалізованого майданчика централізованого біологічного оброблення (ЦБОБ) при полігоні для переробки органіки від ринків та благоустрою.

Обґрунтування (Justification):

Кластерна модель: Будівництво ССС у Ніжині дозволяє громаді отримувати дохід від оброблення відходів сусідніх громад, що знижує тарифне навантаження на власних мешканців.

Екологічна безпека: Модернізація полігону та запуск ССС зупинить накопичення відходів, обсяг яких уже перевищив **970,9 тис. тонн**, та захистить басейн річки Остер від токсичного фільтрату.

Соціальний ефект: Створення мережі РПВ (25 одиниць) стимулюватиме населення до сортування через зручність та інформаційну підтримку.

3.4. Прогноз утворення відходів та фінансово-економічне забезпечення виконання Плану

3.4.1. Прогноз утворення відходів до 2033 року Прогнозування обсягів утворення побутових відходів (ПВ) базується на демографічних показниках громади та цільових орієнтирах РПУВ щодо зменшення питомого утворення відходів на одну особу. Незважаючи на прогнозоване зростання чисельності населення до **72 тис. осіб** у 2033 році, за рахунок заходів із мінімізації та запобігання, річний обсяг утворення ПВ стабілізується на рівні близько **24,2 тис. тонн**.

Таблиця 41. Прогноз утворення та захоронення відходів у Ніжинській ТГ
(На основі прогнозних даних МПУВ)

Рік	Населення, осіб	Річний обсяг утворення, т	Частка сортування та переробки, %	Обсяг на захоронення (полігон), т
2026	70 000	24 278	15%	20 636
2028	70 500	24 200	40%	14 520
2030	71 000	24 095	50%	12 047
2033	72 000	24 192	70%	7 257

3.4.2. Оцінка потреби у фінансуванні заходів Загальна потреба у фінансуванні системи управління відходами Ніжинської ТГ у 2033 році зросте до **43,2 млн грн**. Прогноз враховує інвестиційну складову на модернізацію технічного парку та операційні витрати на обслуговування нових об'єктів інфраструктури (ССС та майданчики компостування).

Таблиця 42. Орієнтовна потреба у фінансуванні МПУВ (млн грн)
(Сформовано за даними оцінки витрат Ніжинської ТГ)

Стаття витрат / Рік	2026 р.	2027 р.	2030 р.	2033 р.
Збирання та перевезення	19,5	20,2	22,1	24,5
Експлуатація полігону	6,5	6,8	7,6	8,7
Сортування та мережа РПВ	5,5	12,0*	5,5	5,8
Інші витрати (моніторинг, НВ)	2,5	2,8	3,4	4,2
РАЗОМ	34,0	41,8	38,6	43,2

**Примітка: пікове зростання витрат у 2027 році зумовлене початком будівництва сміттесортувальної станції.*

3.4.3. Джерела фінансування та механізми реалізації Для виконання Плану громада використовуватиме багатоканальну модель фінансування:

Місцевий бюджет: фінансування базових операційних витрат та співфінансування капітальних проєктів (частка до 20%).

Державні субвенції: залучення коштів із Державного та обласного фондів охорони навколишнього природного середовища (ОНПС), зокрема на будівництво ССС у 2027 році (до 80% вартості).

Тарифи: інвестиційна складова у тарифі на ПВ (діючий тариф — 285,19 грн/м³) для оновлення сміттевозів та контейнерів.

Гранти: Фінансування капітальних об'єктів базується на багатоканальній моделі, що включає кошти МТД, державні субвенції та інвестиційну складову тарифу для закупівлі спеціалізованого обладнання та навчання персоналу.

Дохід від реалізації сировини: надходження від продажу вторинних ресурсів (скло, папір, пластик) та компосту.

3.4.4. Тарифна політика та доступність Розрахунковий тариф на 2033 рік має залишатися в межах **економічної доступності для населення** (не більше 1–1,5% від середнього доходу мешканця), що досягається за рахунок кластерного підходу та обслуговування сусідніх громад, що знижує питому собівартість переробки.

3.5. План заходів МПУВ

План заходів Ніжинської територіальної громади структурований за пріоритетними напрямками та забезпечує поетапне створення інфраструктури від збирання до кінцевого оброблення.

Таблиця 43. План заходів з управління відходами Ніжинської ТГ на 2026–2033 роки (Сформовано на основі Додатка 28 до Наказу № 288 та інвестиційного плану громади)

№	Назва заходу	Строк виконання	Орієнтовне фінансування (млн грн)	Джерело фінансування	Відповідальні	Індикатор виконання
1	Інституційне забезпечення					
1.1	Створення робочої групи з моніторингу МПУВ	2026 р.	—	—	Виконком МР	Розпорядження МГ

1.2	Просвітницькі кампанії «Сортуй правильно»	2026–2033	0,8 (в межах «Інших»)	Місцевий бюджет	Управління освіти, КП «ВУКГ»	К-ть охоплених мешканців
2	Побутові відходи (ПВ)					
2.1	Проектування та ТЕО сміттесортувальної станції (ССС)	2026 р.	5,5	Місцевий бюджет, ОНПС	УЖКГ та Б	Затверджена ПКД
2.2	Будівництво та запуск ССС (50 тис. т/рік)	2027–2028	18,0 (кап. витрати)	Субвенція ДБ, Гранти	Виконком, Підрядник	Акт введення в експлуатацію
2.3	Облаштування 25 пунктів роздільного збору (ПРЗПВ)	2026–2032	4,2	Місцевий бюджет, РВВ	КП «ВУКГ»	25 діючих пунктів
2.3.2	Розроблення ПКД на будівництво сміттесортувальної станції (ССС)	2026 р.	5,5	Місцевий бюджет, Фонд ОНПС	УЖКГ та Б	Одержано позитивний висновок експертизи, що містить розділи щодо аспірації та закритого дренажу
2.3.3	Визначення місць для тимчасового зберігання відходів від руйнувань	2026 р.	—	Місцевий бюджет	Виконком МР, УЖКГ	Затверджено схему локації майданчиків із дотриманням СЗЗ ≥ 500 м від житлової забудов
2.4	Оновлення парку	2026–2030	9,5	Лізинг, Кошти КП	КП «ВУКГ»	Коефіцієнт зносу < 30%

	сміттєвозів (закупівля 3 од.)					
3	Біовідходи та органічний потік					
3.1	Впровадженн я домашнього компостуванн я (11 066 садиб)	2026– 2033	1,2	Власні кошти мешканців, ОМС	Старости сіл	Скорочення ПВ від приватного сектору
3.2	Будівництво майданчика централізован ого компостуванн я	2028– 2030	3,5	МТД / Співфінансува ння 80/20 / Внески РВВ, Бюджет ТГ	КП «ВУКГ»	Виробництв о компосту (т/рік)
3.3	Рекультиваци я та модернізація полігону по вул. Прилуцька, 172	До 2030 р.	<i>Потребує визнач.</i>	Субвенція ДБ, МТД, ТГ	УЖКГ та Б, КП «ВУКГ»	Встановлен о систему дегазації та облаштован о протифільт раційний екран (HDPE) на нових карта
3.4	Охоплення приватного сектору (11 066 садиб) роздільним збиранням	2026– 2032 рр.	4,2	Місцевий бюджет, кошти РВВ	КП «ВУКГ», Старостати	Залучено 11 066 домогоспод арств; рівень вилучення органіки досяг 85%
3.5	Здійснення щоквартально го екологічного моніторингу довкілля	2026– 2034 рр. (щокварт ально)	0,011 (на рік)	Кошти КП «ВУКГ»	КП «ВУКГ», УЖКГ	Оприлюдне но 4 квартальні звіти на рік про стан підземних

						вод та повітря на сайті громади.
4	Специфічні та небезпечні відходи					
4.1	Запуск мобільного пункту «Еко-бус» для сіл	2027 р.	1,5	Фонд ОНПС	КП «ВУКГ»	Графік об'їзду сіл [3.2.2.1]
4.2	Придбання мобільної дробарки для будвідходів	2028 р.	2,8	Гранти	КП «ВУКГ»	Обсяг рециклінгу бетону
4.3	Ліквідація складів непридатних пестицидів (38 т)	2026–2030	1,75	Обласний бюджет, ДБ	ОДА, ДСНС	Акт про повну очистку

Обґрунтування послідовності дій:

2026 рік (Стадія підготовки): Пріоритет надається паперовій роботі (ПКД, ТЕО) та ліквідації найбільш небезпечних історичних накопичень (пестициди), що дозволяє підготувати ґрунт для великих інвестицій.

2027–2028 роки (Інфраструктурний ривок): Основна концентрація коштів (41,8 млн грн у 2027 р.) спрямовується на будівництво ССС, що є ключовим об'єктом для всього Центрального кластера.

2030–2033 роки (Сталий розвиток): Акцент переноситься на глибоку переробку біовідходів та досягнення показника 70% рециклінгу через розгалужену мережу РПВ.

Моніторинг виконання: Контроль за реалізацією Плану здійснюється щоквартально робочою групою. Щорічний звіт про досягнення цільових показників (наприклад, охоплення 85% населення послугою) оприлюднюється на офіційному сайті Ніжинської міської ради.

РОЗДІЛ IV. МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ МІСЦЕВОГО ПЛАНУ

Система моніторингу та оцінки МПУВ Ніжинської ТГ — це сукупність організаційних структур, процесів управління, показників та інформаційних систем, що дозволяють органам місцевого самоврядування (ОМС) ефективно контролювати стан реалізації запланованих заходів та досягнення цільових показників.

4.1. Система моніторингу та органи, що його здійснюють

Моніторинг виконання Плану здійснюється безперервно протягом усього періоду його дії (до 2033 року).

Координація: Основну функцію моніторингу покладено на **Робочу групу з питань управління відходами**, створену при Виконавчому комітеті Ніжинської міської ради.

Суб'єкти моніторингу:

КП «ВУКГ» (операційні дані щодо ТПВ та сортування);

КП «НУВКГ» (дані щодо осадів стічних вод);

Управління ЖКГ та будівництва (контроль капітальних видатків та ліквідації звалищ).

Джерела даних: Звітність за формою № 1-ТПВ, форма № 1-відходи, результати лабораторних досліджень стану довкілля в зоні впливу полігону та ССС.

4.2. Показники (індикатори) моніторингу

Ефективність виконання Плану оцінюється за групами індикаторів, що відповідають цілям, встановленим у Розділі III.

Таблиця 44. Ключові індикатори моніторингу виконання МПУВ Ніжинської ТГ (Сформовано на основі Таблиці 4.1 РПУВ та проекту МПУВ Ніжина)

Категорія індикатора	Одиниця виміру	Базове значення (2024)	Цільове значення (2033)
Екологічна ефективність			
Частка ПВ, що спрямовуються на перероблення (рециклінг)	%	0,91%	70%
Обсяг ПВ, що підлягає захороненню на полігоні	тис. т/рік	26,4	7,2
Рівень захоронення біовідходів	%	100%	15%
Площа рекультивованих сміттєзвалищ та полігонів	га	0	15,32
Операційна ефективність			

Охоплення населення послугою з управління ПВ	%	74,4%	85%
Кількість пунктів роздільного збирання (ПРЗПВ)	од.	6	25
Зношеність спецтехніки КП «ВУКГ»	%	43,3%	<25%
Соціально-економічна ефективність			
Кількість проведених просвітницьких заходів	од./рік	5	40
Рівень залученості населення до сортування	%	16%	76%

4.3. Процедури звітування та інформування громадськості

Щорічне звітування: Робоча група готує щорічний звіт про хід виконання МПУВ, який подається на розгляд сесії Ніжинської міської ради не пізніше 1 березня року, наступного за звітним.

Публічність: Результати моніторингу (зокрема дані щодо зменшення обсягів захоронення та якості повітря в зоні ССС) підлягають обов'язковому оприлюдненню на **офіційному веб-сайті Ніжинської міської ради** у тематичному розділі «Управління відходами».

Зворотний зв'язок: Громадськість має право вносити пропозиції щодо коригування заходів Плану у разі недосягнення екологічних цілей.

4.4. Механізм коригування та актуалізації Плану

МПУВ Ніжинської ТГ є «живим» документом і підлягає перегляду за наступних умов:

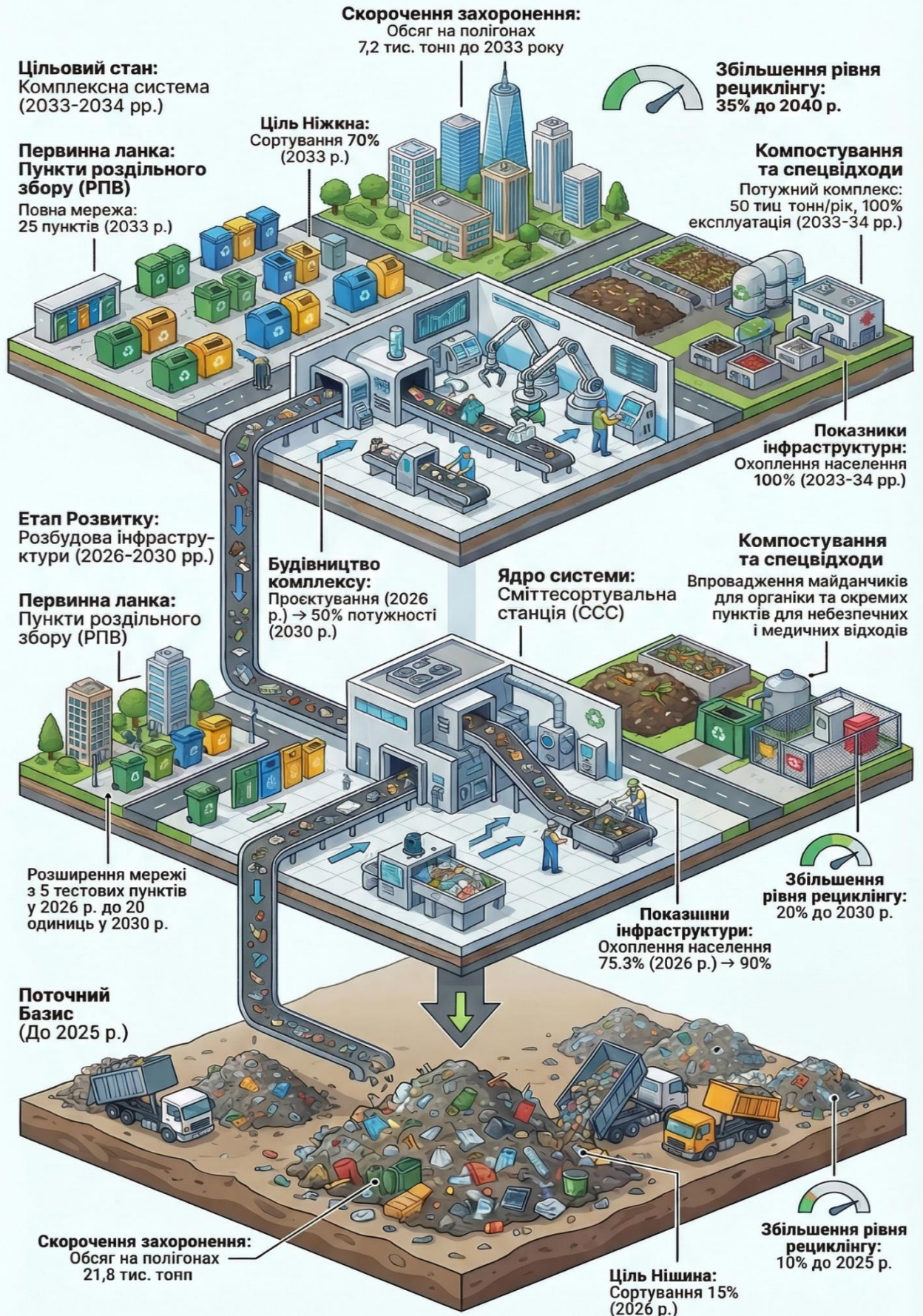
У разі суттєвих змін у законодавстві (зокрема прийняття законів про РВВ для упаковки та шин).

При відхиленні від фактичних обсягів фінансування понад 30%.

За результатами середньострокової оцінки (у 2028 році), якщо показник сортування буде нижчим за прогнозовані 40%.

Коригування тарифної політики здійснюється відповідно до Постанови КМУ № 1031 для забезпечення економічної доступності послуги для населення (не більше 1,5% доходу).

Еволюція міського управління відходами: Шлях до 2033 року

РОЗДІЛ V. ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ (СЕО)

5.1. Регуляторна основа та процедура проведення

Відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», проєкт МПУВ Ніжинської ТГ до 2033 року пройшов процедуру СЕО з метою врахування екологічних цілей та ризиків для здоров'я населення на етапі стратегічного планування. Результати оцінки викладені у повному Звіті про СЕО, який є невід'ємним супровідним документом до цього Плану.

5.2. Обґрунтування вибору Сценарію II (Кластерний підхід)

Під час СЕО було проведено порівняльний аналіз альтернатив. Сценарій II визнано найбільш екологічно безпечним та економічно виправданим:

- Концентрація оброблення: Будівництво сміттесортувальної станції (ССС) потужністю 50 тис. тонн/рік у Ніжині як центрі Субкластеру «3 Ц» дозволяє впровадити технології глибокого рециклінгу (до 70%).
- Гідрологічний захист: Лише цей сценарій забезпечує вилучення 85% органічної фракції з потоку відходів 8-ми громад, що є критичним для припинення утворення токсичного фільтрату та захисту підземних вод басейну річки Остер.
- Соціальна стійкість: Модель дозволяє утримувати тариф для населення в межах 1–1,5% від середнього доходу мешканця.

5.3. Ключові екологічні наслідки та заходи з мінімізації впливу

Виконання Плану передбачає трансформацію зони антропогенного навантаження (полігон по вул. Прилуцькій, 172), де накопичено 976 096,99 тонн відходів. Для забезпечення безпеки впроваджуються наступні заходи:

1. Акустичний та атмосферний бар'єр: Розміщення об'єктів у промисловому секторі з дотриманням санітарно-захисної зони (СЗЗ) ≥ 500 метрів.
2. Технологічний захист повітря: Обов'язкове оснащення ліній сортування ССС аспіраційними установками та пилопоглиначами.
3. Локалізація забруднень: Будівництво інженерних систем збору фільтрату на регіональному полігоні та приведення його у відповідність до ДБН В.2.4-1-2006.
4. Еко-санація територій: Повна ліквідація та рекультивація понад 21,7 тис. тонн стихійних звалищ із подальшим щорічним озелененням на площі ≥ 2 га.

5.4. Програма екологічного моніторингу

МПУВ інтегрує систему постійного нагляду за станом довкілля на базі КП «ВУКГ»:

- Щоквартальний лабораторний контроль: Моніторинг якості підземних вод (4 свердловини) та атмосферного повітря на межі СЗЗ.
- Медичний моніторинг: Аналіз динаміки респіраторних захворювань у мешканців громади (частка яких наразі складає 51,23% у структурі захворюваності).
- Прозорість даних: Оприлюднення результатів моніторингу на офіційному сайті Ніжинської міської ради.

5.5. Громадська участь та консультації

Проект МПУВ та Звіт про СЕО були оприлюднені для одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб протягом 30-ти днів. Врахування думки 11 066 домогосподарств приватного сектору та 1 665 суб'єктів господарювання забезпечило високий рівень легітимності та соціальної підтримки Плану.

Висновок СЕО: Реалізація Місцевого плану управління відходами Ніжинської ТГ до 2033 року за Сценарієм II є інструментом виконання міжнародних зобов'язань (Директиви ЄС 2008/98/ЄС та 1999/31/ЄС) та гарантує перехід громади до моделі сталого розвитку з мінімальним ризиком для природних екосистем.

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Цей перелік включає ключові джерела, що забезпечили правову та фактичну базу планування для Ніжина.

1. Законодавчі та нормативно-правові акти:

Закон України «Про управління відходами» від 20.06.2022 № 2320-ІХ.

Постанова КМУ від 05.09.2023 № 947 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами».

Наказ Міндовкілля від 15.03.2024 № 288 «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення місцевих планів управління відходами».

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 № 2354-VIII.

Національний план управління відходами до 2033 року, затверджений розпорядженням КМУ від 27.12.2024 № 1353-р.

Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 31.10.2024 № 1827 «Про затвердження Порядку управління медичними відходами».

Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 26.06.2025 № 1317 «Про затвердження Правил технічної експлуатації об'єктів оброблення відходів».

Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 10.02.2025 № 263 «Про затвердження Правил технічної експлуатації полігонів, припинення експлуатації, рекультивації та догляду за полігонами після припинення їх експлуатації».

2. Регіональні та місцеві документи:

Регіональний план управління відходами у Чернігівській області до 2033 року, затверджений розпорядженням начальника Чернігівської ОВА від 02.03.2026 № 414.

Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Чернігівській області за 2023 рік.

Схема санітарного очищення міста Ніжина (затверджена у встановленому порядку).

Програма економічного і соціального розвитку Чернігівської області на 2025–2026 роки.

3. Статистичні та експертні дані:

Звіти КП «ВУКГ» за формою № 1-ТПВ (Звіт про поводження з твердими побутовими відходами) за 2023, 2024 та 2025 роки.

Звіти за формою № 1-відходи (річна) підприємств-утворювачів громади (зокрема ПрАТ «Ніжинський жиркомбінат» та ПАТ «Укрнафта»).

Дані Головного управління статистики у Чернігівській області щодо демографії та доходів населення.

Реєстр місць видалення відходів (МВВ) Чернігівської області (паспорт Ніжинського полігону).

ДОДАТКИ ДО МІСЦЕВОГО ПЛАНУ УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ

Блок 1. Демографічні та соціально-економічні показники

Додаток 2. Чисельність населення територіальної громади (фактичні дані за 2014–2024 рр.).

Додаток 3. Прогноз чисельності населення до 2033 року (з урахуванням міграційних процесів).

Додаток 4. Динаміка показників наявного доходу на одну особу та сукупних ресурсів домогосподарств.

Додаток 5. Прогноз показників середнього наявного доходу населення до 2033 року.

Блок 2. Аналіз поточного стану управління відходами

Додаток 6. Зведена таблиця управління відходами на території Ніжинської ТГ за видами (побутові, небезпечні, промислові тощо).

Додаток 8. Фінансування заходів з управління відходами за попередні 5 років (бюджет громади, фонд ОНПС, кошти КП «ВУКГ»).

Додаток 9. Надходження до бюджету громади, включаючи екологічний податок.

Додаток 12. Параметри поводження з побутовими відходами (обсяги збирання, перевезення та захоронення на Ніжинському полігоні).

Додаток 13. Дані управління відходами на діючих об'єктах (полігон по вул. Прилуцькій, пункти роздільного збору).

Блок 3. Планування та цільові показники

Додаток 18. Цілі та цільові показники МПУВ (рівень сортування 70%, скорочення захоронення біовідходів до 15%).

Додаток 19. Цільові показники Регіонального плану (РПУВ), прийняті для Ніжинської ТГ.

Додаток 20. Дані щодо припинення експлуатації об'єктів (план рекультивациі існуючого Ніжинського полігону).

Додаток 21. Дані щодо продовження експлуатації об'єктів (тимчасове використання діючого полігону до запуску регіонального об'єкта).

Додаток 22. Дані щодо об'єктів оброблення, будівництво яких планується (Сміттесортувальна станція потужністю 50 тис. т/рік, майданчики компостування).

Блок 4. Технічне та фінансове забезпечення

Додаток 23. Технічне забезпечення збирання ПВ (кількість та типи контейнерних майданчиків, потреба в оновленні сміттєвозів).

Додаток 24. Перелік пунктів роздільного збирання (ПРЗПВ) (адреси 6 існуючих та 19 перспективних пунктів).

Додаток 25. Загальна потреба у фінансуванні заходів МПУВ до 2033 року (всього **43,2** млн грн у 2033 р.).

Додаток 26. Плановий розподіл фінансування за джерелами (державний бюджет, бюджет ТГ, кошти міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучені інвестиційні ресурси, інвестиції).

Блок 5. Програмна реалізація та моніторинг

Додаток 27. Планові кількісні показники виконання МПУВ по роках.

Додаток 28. Завдання та заходи МПУВ (детальна дорожня карта із зазначенням відповідальних виконавців: УЖКГ, КП «ВУКГ», старостати).

Додаток 29. Структура плану заходів та графік реалізації пріоритетних проєктів.

Обґрунтування повноти документа: Наявність усіх перерахованих додатків забезпечує відповідність МПУВ Ніжина вимогам **Постанови КМУ № 947**. Це дозволяє громаді претендувати на отримання державного фінансування та міжнародних грантів для будівництва запланованої сміттесортувальної станції.

Додаток 2. Чисельність населення територіальної громади

(Шаблон згідно з Додатком 2 Методичних рекомендацій)

Згідно з РПУВ Чернігівської області, чисельність населення Ніжинської територіальної громади станом на початок планування становить **66,626 тис. осіб**. Оскільки в громаді переважає міське населення, дані розподіляються наступним чином:

Назва показника	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Всього, тис. осіб	68,1	67,8	67,2	66,9	66,626
міського, тис. осіб	67,2	66,9	66,3	66,0	65,8
сільського, тис. осіб	0,9	0,9	0,9	0,9	0,826

Джерела: РПУВ Чернігівської області, статистичні дані громади.

Додаток 3. Прогноз чисельності населення територіальної громади

(Шаблон згідно з Додатком 3 Методичних рекомендацій)

На основі прогнозів, наведених у проєкті МПУВ Ніжина, очікується поступове зростання чисельності населення до 2033 року (з урахуванням внутрішньої міграції та відновлення).

Назва показника	2026 рік	2028 рік	2030 рік	2033 рік
Чисельність населення, тис. осіб	70,0	70,5	71,0	72,0
міського, тис. осіб	69,1	69,6	70,1	71,1
сільського, тис. осіб	0,9	0,9	0,9	0,9

Джерела: Проєкт МПУВ Ніжинської ТГ, розрахункові дані.

Додаток 4. Динаміка показників наявного доходу на одну особу

(Шаблон згідно з Додатком 4 Методичних рекомендацій)

У таблиці використано регіональні показники Чернігівської області, оскільки вони є базою для розрахунку економічної доступності тарифу.

№	Назва показника	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	Наявний дохід на одну особу				
2	грн. на рік	69 592	74 200*	82 500*	96 673*
3	грн. на місяць	5 799	6 183	6 875	8 056

**Примітка: Дані за 2022-2024 рр. є оціночними на основі регіональних трендів РПУВ.*

Додаток 5. Прогноз показників середнього наявного доходу населення

(Шаблон згідно з Додатком 5 Методичних рекомендацій)

Прогноз базується на Таблиці 1.17 РПУВ Чернігівської області.

№	Назва показника	2025 рік	2030 рік	2033 рік
1	Середній наявний дохід на одну особу			
2	грн. на рік	100 297	151 955	188 497
3	грн. на місяць	8 358	12 662	15 708

Джерела: РПУВ Чернігівської області.

Додаток 6. Дані щодо управління відходами на території Ніжинської ТГ

(Шаблон згідно з Додатком 6 Методичних рекомендацій)

Дані заповнені на основі звіту КП «ВУКГ» за 2024 рік.

№	Види відходів	Одиниці виміру	Утворення	Збирання	Вивезення за межі ТГ	Відновлення	Видалення (захоронення)
1	Побутові відходи (усього)	тонн	27 024,7	27 024,7	247,2	247,2	26 777,5
2	Небезпечні (у складі ПВ)	тонн	12,5*	12,5*	—	—	12,5
3	Рослинні/Біовідходи	тонн	321,9	321,9	—	—	321,9
4	Вуличний змет	тонн	1 088,4	1 088,4	—	—	1 088,4

**Оціночні дані згідно з регіональним показником 1% небезпечних у складі ПВ.*

Додаток 7. Об'єкти управління відходами

(Шаблон згідно з Додатком 7 Методичних рекомендацій)

У таблиці наведено перелік основних об'єктів, що забезпечують систему управління відходами в громаді на даний момент.

№	Назва об'єкта	Власник / Балансоутримувач	Місце розташування	Потужність / Характеристика
1	Ніжинський полігон ТПВ	КП «ВУКГ»	м. Ніжин, вул. Прилуцька, 172	15,32 га; накопичено 970,9 тис. т
2	Сміттєприймальний пункт	КП «ВУКГ»	м. Ніжин, вул. Прилуцька, 174	Площа 4,2888 га
3	Сміттєприймальний пункт	КП «ВУКГ»	м. Ніжин, вул. Шевченка, 16б	Площа 0,0300 га
4	Пункти роздільного збору	КП «ВУКГ»	м. Ніжин (6 пунктів)	Збір вторинної сировини та ВЕЕО
5	Очисні споруди	КП «НУВКГ»	с. Ніжинське	14,343 тис. м ³ /добу (біол. очистка)

Додаток 8. Фінансування заходів з управління відходами

(Шаблон згідно з Додатком 8 Методичних рекомендацій)

Дані сформовані на основі звітів за формою 1-ТПВ за 2023–2025 роки.

№	Джерела фінансування	Одиниці виміру	2023 рік	2024 рік	2025 рік
1	Фінансування усього, у т.ч.:	тис. грн	4 707,9	4 634,3	7 182,4
2	З державного бюджету	тис. грн	—	—	—
3	З бюджету тер. громади	тис. грн	42,0	219,0	4 108,9
4	З інших джерел*	тис. грн	4 665,9	4 415,3	3 073,5

*Примітка: Інші джерела включають власні кошти КП «ВУКГ», отримані від господарської діяльності.

Додаток 9. Надходження до бюджету територіальної громади

(Шаблон згідно з Додатком 9 Методичних рекомендацій)

Таблиця відображає динаміку надходжень спеціального призначення, що використовуються на екологічні заходи.

Рік	Загальний бюджет (дохідна частина), тис. грн	Бюджет розвитку (дохідна частина), тис. грн	Фонд ОНПС (екоподаток), тис. грн
2023	31 031,5*	—	Дані ОНПС потребують уточнення
2024	35 977,4*	—	—
2025	41 433,3*	—	—

*Дані щодо обсягу реалізації послуг згідно з 1-ТПВ (без ПДВ), що є базою для формування дохідної частини комунального сектору.

Додаток 12. Параметри поводження з побутовими відходами

(Шаблон згідно з Додатком 12 Методичних рекомендацій)

Узагальнені кількісні дані щодо руху відходів у громаді за 2024 рік.

№	Показник	Одиниці виміру	2024 рік (факт)
1	Утворення відходів (усього)	тонн	27 024,74
2	Збирання та перевезення (усього)	тонн	27 024,74
3	Вивезення за межі ТГ (вторсировина)	тонн	247,20
4	Відновлення (сортування)	тонн	247,20
5	Видалення (захоронення на полігоні)	тонн	26 777,54

Джерела: Звіт 1-ТПВ за 2024 рік.

Додаток 15. Характеристики місць розміщення відходів Ніжинської ТГ

Найменування об'єкту	Власник	Місце розташування	Площа, га	Статус	Примітки
Ніжинський полігон ТПВ	КП «ВУКГ»	м. Ніжин, вул. Прилуцька, 172	15,32	Діючий	На межі вичерпання ресурсів
Сміттєприймальний пункт	КП «ВУКГ»	м. Ніжин, вул. Прилуцька, 174	4,28	Діючий	Для збору ТПВ
Мулові майданчики	КП	с. Ніжинське	—	Діючий	Потребують

	«НУВКГ»				модернізації
--	---------	--	--	--	--------------

Додаток 18. Цілі та цільові показники МПУВ

(За шаблоном Додатка 18 до Методичних рекомендацій)

У таблиці наведено основні цілі громади, які базуються на розширеному сценарії розвитку (Сценарій II).

№	Цілі	Цільові показники	Одиниця виміру	Фактичне значення (2024)	Цільове значення (2033)
1	Збільшення рівня рециклінгу	Частка побутових відходів, що спрямовуються на перероблення	%	0,91	70
2	Скорочення захоронення біовідходів	Рівень захоронення біовідходів від обсягу їх утворення	%	100	15
3	Розширення охоплення послугою	Процент населення, охопленого регулярним збиранням ПВ	%	84,8	100
4	Інфраструктурний розвиток	Кількість діючих пунктів роздільного збирання (ПРЗПВ)	од.	6	25

Додаток 19. Цільові показники РПУВ, прийняті для МПУВ

(За шаблоном Додатка 19 до Методичних рекомендацій)

Ніжинська ТГ адаптує показники Регіонального плану Чернігівської області для своєї території.

Цільові показники	Фактичне значення (2024)	Значення показників РПУВ (до 2030)	Значення показників РПУВ (до 2033)	Примітки
Рівень підготовки до повторного	0,15%	не менше 20%	не менше 25%	Згідно зі ст. 25 Закону

використання та рециклінгу				
Зменшення захоронення біовідходів	100%	90%	15%	Поступове наближення до норм ЄС
Охоплення послугою з управління ПВ	74,4%	80%	85%	Регіональний індикатор

Додаток 20. Дані щодо припинення експлуатації місць / об'єктів розміщення відходів

(За шаблоном Додатка 20 до Методичних рекомендацій)

Існуючий Ніжинський полігон підлягає поетапному закриттю та рекультивациі після вичерпання ресурсу.

Найменування об'єкту	Місце розташування	Площа, га	Види відходів, що розміщуються	Власник об'єкту
Ніжинський полігон ТПВ	м. Ніжин, вул. Прилуцька, 172	15,32	Змішані ПВ, вуличний змет, великогабаритні	КП «ВУКГ»
Сміттєзвалище (с. Кунашівка)	с. Кунашівка	—	Не використовується	ОМС

Додаток 21. Дані щодо продовження експлуатації місць / об'єктів розміщення відходів

(За шаблоном Додатка 21 до Методичних рекомендацій)

Тимчасова експлуатація Ніжинського полігону триватиме до введення в дію регіонального об'єкта.

Найменування об'єкту	Місце розташування	Термін продовження експлуатації, рік	Необхідність приведення у відповідність, так/ні	Узгодженість з РПУВ
Ніжинський полігон ТПВ	вул. Прилуцька, 172	До 2030 (орієнтовно)	Так (герметизація, збір фільтрату)	Узгоджено як техрезерв

Додаток 22. Дані щодо об'єктів оброблення відходів, будівництво яких планується

(За шаблоном Додатка 22 до Методичних рекомендацій)

Ключовим об'єктом інфраструктури стане сміттесортувальна станція (ССС).

Найменування об'єкту	Місце розташування	Види відходів на оброблення	Планована потужність, тонн/рік	Узгодженість з РПУВ
Сміттесортувальна станція (ССС)	м. Ніжин (територія ≥ 500 м від забудови)	Пластик, папір, скло, метал, органіка	50 000	Так (центр Субкластеру «3 Ц»)
Майданчик компостування біовідходів	м. Ніжин (при ССС або полігоні)	Органічні компоненти ПВ, зелені відходи	4 500*	Так

*Розрахункова потужність на основі 15% залишку захоронення органіки.

Додаток 23. Технічне забезпечення збирання побутових відходів

(За шаблоном Додатка 23 до Методичних рекомендацій)

У таблиці наведено дані про наявний парк контейнерів та потребу в його оновленні для забезпечення 100% охоплення населення.

№	Види відходів, для яких запроваджено збирання	Загальна потреба, од.	Наявні, од.	Потреба у придбанні (до 2033 р.), од.	Примітки
1	Змішані побутові відходи	850	659	191	Заміна зношених та нові майданчики
2	Ресурсоцінні (скло, папір, пластик)	450	199	251	Для розширення мережі до 25 ПРЗПВ
3	Біовідходи (компостування)	11 066*	4	11 062	*Індивідуальні компостери для садиб

4	Спецавтотранспорт (сміттєвози)	14	11	3	Планове оновлення при зносі 41,5%
---	--------------------------------	----	----	---	-----------------------------------

Додаток 24. Перелік пунктів роздільного збирання побутових відходів (ПРЗПВ)

(За шаблоном Додатка 24 до Методичних рекомендацій)

Планується розширення мережі з 6 існуючих до 25 одиниць для забезпечення крокової доступності.

№	Місце розташування (тип зони)	Види відходів, що приймаються	Спосіб організації діяльності	Джерела фінансування	Початок експлуатації
1	м. Ніжин (існуючі 6 пунктів)	4 фракції, ВЕЕО, батарейки	Комунальний (КП «ВУКГ»)	Тариф, місцевий бюджет	Діючі
2	м. Ніжин (14 нових пунктів)	4 фракції, небезпечні, ВЕЕО	Комунальний / РВВ	Гранти, кошти РВВ	2026–2030
3	с. Кунашівка (центр)	4 фракції, батарейки	Старостат / КП «ВУКГ»	Місцевий бюджет	2026
4	с. Переяслівка (центр)	4 фракції, ВЕЕО	Старостат / КП «ВУКГ»	Місцевий бюджет	2027
5	Мобільний пункт «Еко-бус»	Небезпечні (лампи, ліки)	Об'їзд за графіком	Фонд ОНПС	2027

Додаток 25. Загальна потреба у фінансуванні заходів МПУВ

(За шаблоном Додатка 25 до Методичних рекомендацій)

Прогнозні витрати громади на модернізацію системи до 2033 року.

№	Найменування витрат	Кількість	Потреба у фінансуванні, тис. грн
	Усього за МПУВ	—	311 800
1	Збирання та перевезення (операційні витрати)	8 років	179 200

2	Експлуатація та модернізація полігону	1 об'єкт	59 500
3	Будівництво Сміттесортувальної станції (ССС)	1 об'єкт	36 000
4	Розбудова мережі 25 пунктів РПВ	19 нових	12 500
5	Заходи з компостування та моніторингу	—	24 600

Додаток 26. Плановий розподіл обсягів фінансування за джерелами

(За шаблоном Додатка 26 до Методичних рекомендацій)

Фінансування капітальних об'єктів (зокрема ССС) базується на моделі співфінансування 20/80.

Джерело фінансування	2026 р.	2027 р.*	2030 р.	2033 р.	Всього (орієнтовно)
Усього, млн грн	34,0	41,8	38,6	43,2	311,8
Бюджет територіальної громади	8,5	10,4	9,6	10,8	78,0
Державний / обласний бюджет (ОНПС)	5,0	18,0	5,0	6,0	55,0
Кошти надавачів послуг (тариф)	18,5	10,2	22,0	24,4	162,0
Інші джерела (кошти МТД, РВВ, приватні інвестиції)	2,0	3,2	2,0	2,0	16,8

*Примітка: У 2027 році передбачено пікове залучення державних коштів на будівництво ССС.

Додаток 27. Планові кількісні показники виконання МПУВ

(Сформовано на основі цілей РПУВ та прогнозів утворення відходів у Ніжині)

Ця таблиця є інструментом контролю динаміки переходу громади до циркулярної моделі.

№	Назва заходу (показника)	Одиниці виміру	2026 р.	2028 р.	2030 р.	2033 р.	Всього (ціль)
1	Обсяг утворення ПВ	тонн	24 278	24 200	24 095	24 192	—
2	Рівень сортування та рециклінгу	%	15%	40%	50%	70%	70%

3	Кількість пунктів роздільного збору (ПРЗПВ)	од.	11	21	23	25	25
4	Впровадження домашнього компостування	садиб	1 500	4 500	8 000	11 066	11 066
5	Видалення (захоронення) ПВ на полігоні	тонн	20 636	14 520	12 047	7 257	-72%
6	Охоплення населення послугою	%	85%	90%	95%	100%	100%

Додаток 28. Завдання та заходи МПУВ

(Детальна дорожня карта Ніжинської ТГ згідно з інвестиційним планом)

№	Назва заходу	Строк виконання	Фінансування (млн грн)	Джерело	Відповідальні	Індикатор
1	Будівництво Смітсортувальної станції (50 тис. т/рік)	2026–2028	36,0	ДБ, Облбюджет, ТГ	Виконком МР, УЖКГ	Акт введення в експлуатацію
2	Облаштування мережі 25 пунктів роздільного збирання ПВ	2026–2032	4,2	ТГ, кошти РВВ	УЖКГ та БКП «ВУКГ»	25 пунктів
3	Запуск мобільного пункту «Еко-бус» для збору небезпечних ПВ	2027 р.	1,5	Фонд ОНПС	КП «ВУКГ»	100% охоплення сіл громади
4	Рекультивация 15,32 га існуючого Ніжинського полігону	2030–2033	59,5	Гранти, Бюджет ТГ	КП «ВУКГ»	Площа відновлених земель
5	Оновлення парку спецтехніки (смітєвози з маніпуляторами)	2026–2030	9,5	Лізинг, Тариф	КП «ВУКГ»	3 нових од. (знос <25%)

Додаток 29. Структура плану заходів МПУВ (фрагмент)

(Візуалізація ієрархії завдань для Ніжинської ТГ)

Рівень ієрархії	Найменування складової плану	Очікуваний результат
Ціль 1	Мінімізація утворення відходів	Скорочення норми утворення до 240 кг/ос/рік
Завдання 1.1	Просвітницька робота (Еко-уроки, Zero Waste)	≥20% активної участі мешканців у сортуванні
Ціль 2	Розвиток інфраструктури відновлення	Досягнення потужності сортування 50 тис. т/рік
Завдання 2.1	Будівництво ССС та майданчиків компостування	Вилучення 70% вторсировини та 85% органіки
Ціль 3	Екологічна безпека видалення	Повна ліквідація стихійних звалищ
Завдання 3.1	Рекультивация старих МВВ та контроль фільтрату	Захист басейну р. Остер від забруднення

Загальні висновки за результатами розробки:

Фінансова стійкість: Загальний бюджет реалізації МПУВ до 2033 року становить **311,8 млн грн**, що вимагає активного залучення зовнішніх інвестицій (кошти міжнародної технічної допомоги (МТД) та залучені інвестиційні ресурси) та державних субвенцій.

Кластерний ефект: Створення ССС у Ніжині як центрі субкластеру «3 Ц» дозволить громаді не лише вирішити власну проблему відходів, а й стати логістичним хабом регіону.

Економічна доступність: За рахунок модернізації та доходів від вторсировини розрахунковий тариф залишиться в межах **1–1,5% доходу** мешканців.